GLASILO SINDIKATA PROSVETNIH IN ZNANSTVENIH DELAVCEV — 8. FEBRUARJA 1961 — LETO XI., ŠTEVILKA 3

PROSVETNI DELAVEC

Tehnična vzgoja v osnovnih šolah

V mesecu decembru je bilo v Kamniku posvetovanje o tehnični vzgoji v osnovni šoli. Na posvetovanje so bili vabljeni upravitelji osnovnih šol in učitelji, ki na teh šolah učijo tehnično vzgojo, dalje predstavniki občinskih ljudskih odborov, sindikata, večjih podjetij in družbenih ter političnih organizacij iz občin Kamnik in Domžale. Na posvetovanju so udeleženci obravnavali stanje in probleme tehnične vzgoje, govorili pa so tudi o opremi šolskih delavnic in izvenšolskih oblikah tehnične vzgoje.

Posvetovanje je bilo prav gotovo potrebno in koristno in prav bi bilo, da bi takih diskusij priredili še več. Vendar pa menim, da je bilo posvetovanje prepozno. Prepozno pa zato, ker so udeleženci obravnavali predvsem taka vprašanja, na katera bi bilo potrebno odgovoriti in jih obdelati prej, preden je bil sestavljen in potrjen učni načrt za tehnično vzgojo. Večina pripomb — predvsem so jih dajali predstavniki družbenih in političnih organizacij ter podjetij — je bilo namreč v zvezi s samo vsebino pouka tehnične vzgoje v osnovni šoli. Morda je bila razprava preveč enostranska, saj je bilo govora največ o tehnični vzgoji v višji stopnji osnovne šole, to je v šestem, sedmem in osmem razredu. To je pa čisto razumljivo, saj se gospodarske in tudi druge organizacije zanimajo predvsem za ljudi, ki zapustijo osnovno šolo in se zaposlijo.

Naj samo na kratko nakažem mnenja, ki so jih povedali posamezni udeleženci posvetovanja v diskusiji, ki je sledila referatom tov. Krauzerja in tov. Juvančiča. Ta mnenja bo prav gotovo treba upoštevati pri ponovnem pregledu učnega načrta, če nočemo, da bi tehnična vzgoja postala samo igračkanje, ki je sámo sebi namen. Priznati je treba, da je sedanja tehnična vzgoja v šoli na tem, da igračkanje tudi postane. Zato so še toliko bolj potrebni hitri ukrepi, ki naj to preprečijo in pouk tehnične vzgoje spravijo na pravo pot. In katera pot je prava? Mislim, da o tem ni nobenega dvoma: prava pot je tista, po kateri bi naše gospodarstvo čim prej dobilo čim več tako potrebnih ljudi, ki bodo sposobni, da bodo delali v naših tovarnah. Saj to ne velja samo za tehnično vzgojo, ampak za šolo na splošno. Priznati moramo, da pri nas še ni tako. Saj vendar učne načrte v vseh šolah sestavljajo ljudje, ki s proizvodnjo nimajo zadostne povezave. Zato pa morajo potem tovarne prilagajati svoje delo znanju, ki ga posreduje šola, namesto, da bi bilo ravno obratno. Gospodarstvo je namreč tisto, ki mora odločati, kakšni bodo učni načrti v vseh šolah, ne samo v strokovnih! Sedaj pa se dogaja, da pride kdo iz šole v podjetje, pa ni usposobljen za nobeno delo. Sicer zelo mnogo ve, zna seveda precej manj, uporaben ni pa nikjer. In posledice? V podjetju postavijo novo delovno mesto, nalašč za tega človeka, ker se bojijo, da bo »ušel!« Torej iščejo delovno mesto za človeka, namesto, da bi si iskali človeka za delovno mesto!

Marsikdo bi dejal, da je osnovna šola samo zato, da dá dijakom neko splošno znanje. Res je to. Toda ali ni tudi splošno znanje vseh ljudi odvisno od stopnje razvoja gospodarstva?! Ali ni splošno znanje, ki ga zahtevamo sedaj, v času atomskih bomb, drugačno, kot je bilo v času tridesetletne vojne? Jasno, tudi splošno znanje, ki bi ga naj pridobili vsi naši ljudje, mora odločiti gospodarstvo, tako po vsebini kakor tudi po obsegu.

Še prav posebno pa velja vse povedano za pouk tehnične vzgoje. Brez tesne povezanosti s podjetji bo tehnična vzgoja taka kot avtomobil brez motorja. Nemogoče je namreč, da bi učitelj učil dijake vrtati, brusiti ali celo stružiti, če pa tega svoj živ dan še ni videl in niti ne pozna predpisov in postopkov, ki jih pri teh delih uporabljajo tovarne! Prav tako ne bo imel uspeha tisti, ki prav nič ne ve o napredku in spremembah v naših podjetjih, torej tisti, ki uči dijake samo to, kar so naučili njega samega pred dvajsetimi leti ali pa še prej! Rešitev za vse take primere je samo ena: tesna povezava šole s podjetji. S tako povezavo bi dosegli pa še nekaj prav tako važnega, namreč šole bi bolj kot sedaj lahko pričakovale tudi materialno in finančno pomoč. Potem bi ne slišali več, da ima neka šola v domžalski občini za pouk tehnične vzgoje na voljo samo ene klešče in eno kladivo! (Mimogrede povedano je to kaj slabo spričevalo tako za šolsko upravo, kakor tudi za predmetnega učitelja tehnične vzgoje na tej šoli!). Mnogo je bilo govora o tem, da morajo učitelji prosjačiti po podjetjih za material, ki je potreben pri pouku tehnične vzgoje. Prosjačenja nihče ne odobrava! Na šolah pa se morajo zavedati, da še ne prosjačijo, če pišejo nekemu podjetju prošnjo za material. In še nekaj! Podjetja sama bodo pomagala šoli, če bodo videla na šolah več zanimanja za potrebe industrije in pa, če bodo videla — bolj kot sedaj! — uspehe šol pri izobraževanju ljudi za gospodarstvo.

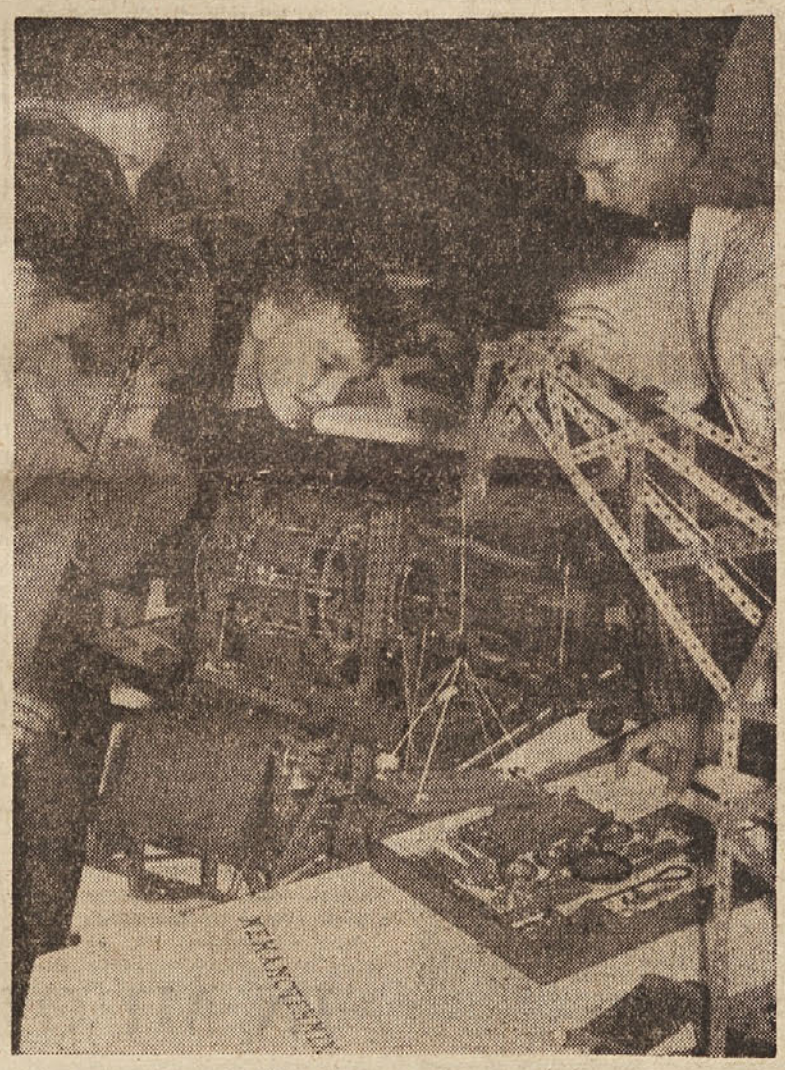

Tehnična vzgoja v naših šolah?

Značilni primer za pouk tehnične vzgoje je navedel predstavnik sindikalne organizacije. Omenil je zelo priljubljeno opravilo: popravljanje varovalke. Strinjam se s tem, da vsakomur koristi, če zna sam hitro popraviti varovalko, če pregori. Toda temu človeku je treba povedati tudi, koliko nesreč se je že zgodilo zaradi »premočno« popravljenih varovalk, koliko strojev se je zaradi tega pokvarilo, kolikokrat je bila uničena električna napeljava itd. Ali vse to dijaki pri pouku vedo? Ali sploh vedo, da je treba kupiti čim prej nov vložek, ker je popravljanje z žico samo zasilna rešitev? In končno: ali dijaki takrat, ko se učijo popravljati varovalko, vedo, da takšno popravljanje ni niti dovoljeno? Prepričan sem, da ne, ker se učitelji boje, da bi kdo vprašal: »Zakaj pa potem to sploh delamo?« Zato, ker ni med šolo

(Dalje na 2. strani)

Učenci IKŠ Litostroj so pričeli proslavljati 20-letnico vstaje jugoslovanskih narodov

Sredi januarja so učenci IKŠ Litostroj obiskali Dražgoše, kjer so spoznavali prizorišče slavne dražgoške bitke in na ta način pričeli proslavljati 20-letnico vstaje jugoslovanskih narodov. S prosvetni delavci in učenci je bil tudi indijski študent Gosalia, ki prakticira v litostrojskih šolskih delavnicah.

L.

SEJA SVETA ZA ŠOLSTVO LRS

ŠOLSTVO V PETLETNEM PERSPEKTIVNEM PLANU LRS

Predvidena so znatna sredstva za razvoj vseh vrst šolstva v letih 1961—1965

Trideseta redna seja Sveta za šolstvo LRS — predsedoval ji je tov. Vladko Majhen — je bila 27. januarja letos. Na dnevnem redu seje je bilo več pomembnih vprašanj, med njimi: teze o reformi gimnazije, organizacija in delo šolskih kuhinj, opisno ocenjevanje in dosije o napredku in razvoju učencev, predlog programa perspektivnega razvoja LRS v razdobju 1961—1965 in predlog družbenega plana LRS za leto 1961 — kolikor zadevata šolstvo.

O tezah za reformo gimnazije bomo pisali posebej. Prav tako o nekaterih drugih vprašanjih, ki jih je obravnaval Svet za šolstvo LRS na omenjeni seji. Danes bi se pomudili podrobneje pri predlogu programa perspektivnega razvoja LRS v letih 1961—1965 v zvezi z vprašanji šolstva. (Predlog perspektivnega plana za razvoj LRS v prihodnjih petih letih je bil v dneh 31. januarja in 1. februarja letos že tudi v razpravi na prvem letošnjem zasedanju Ljudske skupščine LRS.)

V zvezi s splošnim gospodarskim razvojem naše domovine so se v zadnjih letih vidno začeli izboljševati pogoji dela tudi na področju šolstva. Zlasti se je znatno razširila površina osnovnih šol, v še večji meri pa so se povečale zmogljivosti srednjih strokovnih šol. Intenzivno so se začeli graditi in širiti prostori gospodarskih fakultet ljubljanske univerze; pohiteli smo s pripravami za gradnjo višjih strokovnih šol. Povprečne letne investicije za šolstvo so znašale v letih 1953—1956 okrog 64 milijard dinarjev, v letih 1957—1960 pa 84 milijard dinarjev.

Perspektivni razvoj gospodarstva v razdobju 1961—1965 predvideva še nadaljnje prilagajanje sistema vzgoje in izobraževanja našemu družbenemu in gospodarskemu razvoju.

OSNOVNA ŠOLA

Z boljšo organizacijo šolskega omrežja, z boljšimi učnimi metodami, ob uporabi sodobnih učnih sredstev ter z zagotovitvijo potrebnih učnih moči bo treba doseči, da bo večje število učencev uspešno dovršilo osnovno šolo, ki je podlaga za vse nadaljnje izobraževanje. Treba bo izboljšati pogoje za izvajanje gospodarsko-tehničnega pouka in za izvajanje svobodnih aktivnosti, ki so sestavni del pouka, s čimer bodo učenci pridobili vsestransko, današnjemu razvoju družbe ustrezno osnovno izobrazbo.

Za predvideni prirastek učencev za približno 2300 letno, za zamenjavo dotrajanih šol in za zmanjšanje pouka v izmenah po mestih in industrijskih središčih bo treba zgraditi za osnovne šole okoli 66.000 kv. metrov novih prostorov.

Za tak razvoj osnovnih šol je predvideno v letih 1961—1965 povprečno letno 8766 milijonov dinarjev. (V letih 1957—1960 smo povprečno letno v te namene predvideli 5155 milijonov dinarjev.)

STROKOVNE ŠOLE

Perspektivni plan v prihodnjem razdobju zlasti poudarja potrebo po reformi strokovnega izobraževanja, ki se glede na predizobrazbo naslanja na uspešno dovršeno osnovno šolo. To so strokovne šole za izobrazbo kvalificiranih delavcev, tehnikov in njim ustreznih poklicev za javne službe, centre za izobraževanje delavcev v podjetjih, šole za učni kader na stopnji učitelja in vzgojitelja, posredno pa tudi gimnazije in umetniške šole ter razne oblike za izobraževanje odraslih.

V teh šolah bo treba v skladu s smernicami resolucije Zvezne ljudske skupščine o izobraževanju strokovnih kadrov prilagoditi programe teoretičnih in praktičnih znanj in dobo trajanja študija potrebam delovnega mesta, pri čemer bodo glavno vlogo imele gospodarske organizacije in javne službe. V tesni povezavi z gospodarskimi organizacijami in javnimi službami bo treba reorganizirati omrežje šol v smislu večje specializacije, ustanavljati centre strokovnih šol, centre za izobraževanje delavcev v podjetjih, poskrbeti za njih ustrezno opremo s sodobnimi učnimi sredstvi ter povečati šolski prostor in število domov ter internatov. Več pozornosti bo treba posvetiti tudi šolam za telesno in duševno prizadeto mladino. Porast števila učencev na posebnih šolah se v prihodnjih petih letih predvideva za 37 %.

Za razvoj omenjenih šol druge stopnje se v prihodnjem petletju predvidevajo izdatki v višini 6215 milijonov din povprečno letno. (V razdobju 1957—1960 je znašalo povprečje letno 3650 milijonov.)

Potrebna sredstva bo treba zagotoviti predvsem iz dotacij občinskih in okrajnih ljudskih odborov, iz občinskih družbenih skladov za šolstvo in iz dotacij gospodarskih organizacij.

VISOKE IN VIŠJE ŠOLE

Nagel razvoj gospodarstva in javnih služb, razvoj tehnike in uvajanje novih tehnoloških procesov v proizvodnjo bodo zahtevali čedalje več visokokvalificiranih in specializiranih strokovnjakov. Zato je v perspektivnem planu poseben poudarek tudi na razvoju visokega šolstva. Predvsem je predvideno nadaljnje utrjevanje in širjenje omrežja visokih šol, izvajanje študija v treh stopnjah na fakultetah in akademijah, nadaljnja decentralizacija zavodov za visoko šolstvo, sistematično uvajanje izrednega študija in ustrezna razširitev materialne osnove za uspešno izvajanje programov.

Za predvideni razvoj visokošolskih zavodov se predvidevajo sredstva v višini 4865 milijonov din letno. (V razdobju 1957—1960 je znašal letni povpreček 1876 milijonov din.)

Predvidena investicijska sredstva se bodo uporabila za nadaljevanje gradnje že začetih objektov, za potrebe gospodarskih fakultet, fakultete za splošno medicino in stomatologijo ter nekaterih višjih šol in pedagoških akademij. (Predvidene so pedagoške akademije v Ljubljani, Mariboru in Celju.) Površina učnega prostora na slušatelja bi se s tem povečala od 7,8 kv. m v l. 1960 na 12,6 kv. m v l. 1965.

Predvideno je tudi povečanje zmogljivosti študentskih domov, v katerih bo v letu 1965 možno nastaniti že nad četrtino rednih slušateljev.

Perspektivni plan poudarja tudi **potrebe telesne kulture.** Le-ta dobiva vedno večji pomen kot važno sredstvo za dviganje delovne storilnosti. Komune naj bi utrdile delo svojih svetov za telesno kulturo in posvetile posebno skrb razvoju telesne vzgoje v šolah, stanovanjskih skupnostih in gospodarskih organizacijah. Treba bo zgraditi številne objekte, ki naj služijo šolam in telesnovzgojnim organizacijam zlasti za dosego množičnosti.

Za predvideni razvoj telesne kulture bo potrebno vložiti v razdobju 1961—1965 okrog 2300 milijonov dinarjev investicijskih sredstev.

Perspektivni plan nadalje podrobneje obravnava potrebe po strokovnih kadrih v posameznih gospodarskih službah: v industriji, kmetijstvu, gozdarstvu, prometu, trgovini, gostinstvu in obrti.

D. H.

Seja RO Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev LRS

Republiški odbor Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev je imel 23. januarja 1961 sejo, na kateri je obravnaval problematiko vrtcev in domov, posebnega šolstva, arhivske službe v LRS in teze o nagrajevanju prosvetnih delavcev.

V prihodnji številki našega lista bomo objavili nekatere ugotovitve s te seje.

OBRTNI IZOBRAŽEVALNI CENTRI

Ako imamo v vidiku, da je izobraževanje strokovnih kadrov eno bistvenih vprašanj našega gospodarskega razvoja, postane razumljivo, da prehajamo pospešeno tudi v sistem novega izobraževanja obrtnega kadra in to v vseh strokah in v vseh poklicih, kolikor je to danes največ praktično mogoče. Izpremememba je v skladu s smernicami resolucije, je pa ta izpremememba tudi izpremememba dosedanje izobraževalne politike. Ta politika se ne bo omejevala zgolj na vzgojno in učno delo vajenske mladine, marveč bo prerasla kot obrtni izobraževalni center še na vrsto drugih dejavnosti, ker je šolanje nepretrgan, stalni proces, ki traja tako rekoč skozi vso delovno dobo, ne da bi se ustavil pri določeni stopnji strokovnosti. Vajenske šole nikakor ne bodo ukinjene. Prav obratno: z obrtno izobraževalnimi centri se bo njihov delokrog znatno in v vse smeri znatno razširil. Obrtnim izobraževalnim centrom bo pripadala odgovorna naloga, da prevzamejo v svojo pristojnost vse oblike izobraževanja, pa tudi vrsto drugih nalog, ki jih terja preobrazba. Je to obsežno delo vsebinsko in oblikovno, ker prehajamo na ustanovitev republiške mreže obrtno izobraževalnih centrov, da bi bilo tako delo smotrno vsklajeno v vseh delih naše ožje domovine.

V reformnem procesu je bilo doslej storjenega kar mnogo. Vajensko šolstvo, katerega delo se je omejevalo vsa leta bistveno na vzgojo kvalificiranih delavcev oz. obrtnih pomočnikov, gre v širino. Tako je bilo sedaj izvedeno poimenovanje šol po strokah z začasno izjemo Vajenske šole za razne stroke v Ljubljani. Celoletni pouk je bil s šolskim letom 1960/61 preusmerjen na periodičnega, kot novi so zaživeli pripravljalni razredi. Nov, izredno pomemben korak k uveljavljanju obrtno izobraževalnih centrov nastaja s 1. febr. letos, ko prehajajo vsi izpiti od Obrtne zbornice za okraj Ljubljana pod šolske strehe. Ako pravimo vsi izpiti, imamo v mislih izpite za specializirane, kvalificirane in visokokvalificirane delavce, kakor tudi za vodilni kader sam. Obrtni izobraževalni centri so že prevzeli vse ustrezno gradivo na zbornici, da bi lahko ti centri čimprej dejansko začeli z delom. Poleg drugih centrov (gostinstvo, trgovina itd.) bomo imeli v Ljubljani center avtomehaniških strok, center gradbenih strok, center lesnih strok, center oblačilnih strok, center tapetnikov in drugih, center raznih strok in center kovinskih in elektrotehniških strok. V Mekinjah bo delala ženska in moška brivsko-frizerska šola; pritegnjeni bosta Obrtna šola Trbovlje in Kočevje. V centru Celje se bodo — med drugim — izobraževali urarji, zlatarji, juvelirji, graverji, optiki in pečatarji. Žiri so določene za center čevljarjev, medtem ko dobi Maribor center za živilsko stroko (mesarji, izdelovalci mesnih izdelkov, peki, slaščičarji, črevarji).

Prevzem izpitov na obrtno izobraževalnih centrih terja, naravno, določene predpriprave, določeno administrativno tehniško delo. Za posamezne centre so imenovane izpitne komisije, ki jim bodo pritegnjeni še strokovni izpraševalci. Vsekakor je pomembno, da je z novim sistemom izpitov odpravljen tako zvani dvotirni vajenski sistem (teorija in praksa), ko je bil vajenec teoretično izprašan v šoli in praktično na zbornici. Potemtakem so teoretični izpiti na vajenskih šolah — po starem pojmovanju — ukinjeni. Praktični in teoretični del izpita sta odslej povezana v enoto. V prihodnjem obdobju bodo potekali izpiti po sedanjih predpisih, seve pa bo potrebno misliti na nove učne programe, da bi zajeli čim elastičnejši proces pri vzgajanju kadra.

Poleg pravilnikov o opravljanju pomočniških in mojstrskih izpitov so prejeli centri posebna navodila za opravljanje strokovnih izpitov usposobljenih invalidov. Mojstrske izpitne komisije so določene za Celje, Gorico, Koper, Kranj, Ljubljano, Maribor, Novo mesto, Mursko Soboto, Ptuj in Trbovlje, vsaka posebej z določenimi kompetencami. N. pr. v Ljubljani iz tistih obrtnih strok, iz katerih se dela izpit zgolj v Ljubljani. Prirodno je, da se s prenosom izpitnih komisij na centre zbornice ne odrekajo odgovornosti za probleme, ki so v zvezi z vzgojo kadrov. Vsa akcija jasno kaže, da se postopno prilagajamo smernicam resolucije in povsem razumljivo je, da vsa vprašanja ne bodo rešena prek noči.

Nadaljnja naloga centrov je, da preidejo na tak sistem izobraževanja, ki bo poleg rednega izobraževanja omogočil tudi priučevanje za vse stopnje strokovnosti. To bodo omogočile večerne šole za odrasle, najrazličnejši tečaji in seminarji, ki bodo v kar najbolj prilagodljivih in pozornih oblikah svoje dejavnosti skušali doseči postavljene si naloge.

Iz vseh navedb je razvidno, da so dosedanje vajenske šole na poti temeljite preusmeritve, da imajo šole le del tistih nalog, ki jih imajo sicer v svoji skrbi obrtni izobraževalni centri. Jasno je, da se bodo v praktičnem uveljavljanju pojavile te ali one težkoče, tudi glede prostorov in sredstev, ne da bi pri tem imeli v mislih druga, načelna, bistveno zelo važna vprašanja, ki jih navaja »Prosvetni delavec« sam v prispevku »Izvajanje resolucije v strokovnem izobraževanju v LRS«. (PD, št. 2, 1961)

V. D.

JAPONSKI UČITELJI SE BORIJO za obrambo demokratične šole

Že nekaj let se japonski prosvetni delavci in njihove sindikalne organizacije energično bore proti napadom na demokratične pridobitve na področju šolstva in prosvete, za svobodo vzgajanja in izobraževanja v demokratičnem duhu, proti japonskim monopolom in drugim reakcionarnim silam, ki vse bolj napadajo sindikalne organizacije energično borijo proti napadom na demokratične ne ustanove in demokratični duh na vseh področjih družbenega in političnega življenja.

Proti monopolističnim in imperialističnim tendencam se na Japonskem odločno borijo delavci, kmetje, intelektualci in drugi delovni ljudje. Japonski prosvetni delavci izražajo na osnovi grenkih izkušenj druge svetovne vojne, zlasti pa še strahovitih posledic rušenja Hirošime in Nagasakija, vedno odločnejšo in glasnejšo zahtevo: »Nikoli več ne bomo poslali svojih učencev v vojno.«

Takšne težnje japonskih prosvetnih delavcev, da vzgajajo mlade generacije v demokratičnem in miroljubnem duhu, povzročajo vedno bolj žolčno reakcijo reakcionarnih skupin in vladajočega režima na Japonskem.

Od leta 1949 so organi reakcionarnih režimov na stotine in stotine naprednih učiteljev na razne načine preganjali; izvajala se je kampanja proti demokratičnemu duhu v vzgajanju in izobraževanju. Učiteljem prepovedujejo, da bi sodelovali pri političnem življenju dežele kot tudi pri delu naprednih družbenih in političnih organizacij.

S tem namenom je bil sprejet tudi poseben zakon o ocenjevanju učiteljev, da bi onemogočili delo naprednim prosvetnim delavcem in njihovim organizacijam. Z zakonom je prepovedano ravnateljem šol, da bi bili člani sindikalnih organizacij prosvetnih delavcev, na te položaje pa prihajajo ljudje s konservativnimi in nazadnjaškimi težnjami, da bi udušili svobodo ustvarjalnega dela učiteljev. Z učnimi programi se v pouk in vzgojo vedno bolj infiltrirajo šovinistični, nacionalistični in materialistični pogledi. Takšna stališča se vse pogosteje pojavljajo v šolskih učbenikih. S tem se zanemarjajo ustavne odredbe, demokratične pravice, hvalijo pa se imperialistične vojne.

Japonski učitelji že nekaj let vodijo v svojih organizacijah odločno borbo proti sistemom ocenjevanja učiteljev, ki vsebujejo popolno podrejenost šolskim ravnateljem, lokalnim organom za prosveto in drugim državnim organom. Japonski učitelji v takih pogojih ne morejo poučevati v demokratičnem duhu, v duhu mednarodne solidarnosti in miroljubnega sodelovanja med narodi. Učitelji niso svobodni v svoji vzgojni praksi. Vse to ima za cilj odstranjevanje demokratičnega duha v japonskih šolah in narediti iz prosvetnih delavcev poslušne uradnike, ki bi spet — ko bodo to zahtevali japonski in drugi monopolisti — pošiljali mlade generacije v klavnico.

Japonski učitelji so se odločno dvignili proti kršenju demokratičnih pravic in proti udušitvi svobodnega duha v japonskih šolah.

Borba japonskih učiteljev proti »sistemu ocenjevanja« se je začela leta 1956. V tem boju pomagajo tudi druge delavske in mladinske organizacije, kakor tudi starši dijakov. Federacija japonskih učiteljev je proglasila, da je njihov boj usmerjen proti reakcionarnemu režimu, za obrambo učiteljevih pravic, za izboljšanje njegovih življenjskih in delovnih pogojev, za obrambo demokratičnega duha pri izobraževanju in vzgoji.

V boju proti uporabi »sistema ocenjevanja učiteljev« so japonski učitelji prvič po vojni stopili v stavko 1958. leta s tako imenovanim »bojkotiranjem pouka«. Pri tem so japonskim učiteljem pomagali delavci in drugi družbeni sloji, kar je na široko razburkalo japonsko javnost ter privedlo do številnih množičnih manifestacij za uresničenje upravičenih zahtev japonskih učiteljev. Vlada je še naprej vztrajala pri uporabi »sistema ocenjevanja«, nakar je 440.000 japonskih učiteljev v septembru 1958 napovedalo generalno stavko, ki so jo podprli generalni svet japonskih sindikatov in mnogi neodvisni sindikati. Vlada pa vztraja še naprej. Preganja in odpušča prosvetne delavce. Tako jih je odpuščenih že nad 60.000. Boj japonskih učiteljev pa se širi še na druge organizacije. Učitelji ne izročajo ravnateljem svojih ocenjevalnih listov in bojkotirajo sestanke o novih učnih programih in učbenikih.

Boj se nadaljuje. Mednarodne organizacije prosvetnih delavcev, kakor tudi mnoge druge nacionalne organizacije so nudile in še danes nudijo svojo tovariško solidarnost in moralno podporo japonskim prosvetnim delavcem v boju za demokratični napredek in demokratični duh v šolah.

V letošnjem letu bodo imeli japonski prosvetni delavci svoj kongres v znaku nadaljnje borbe za obrambo demokratičnega duha v japonskih šolah.

V teh dneh (v začetku februarja) razpravljajo japonski prosvetni delavci na svojem kongresu med drugim tudi o sledečih temah: nacionalni jezik, tuji jeziki, prirodne znanosti, družbene znanosti, tehnično izobraževanje, zdravstvena vzgoja, orientacija za bodoči študij, vizualna sredstva pri pouku in vzgoji, ljudska pravica in nacionalna vzgoja, izobraževanje mladine, izobraževanje delavske mladine, predšolska vzgoja, pokret za nacionalno izobraževanje. V posebnih komisijah pa bodo govorili še o univerzitetnem izobraževanju in o načelih demokratične vzgoje.

Že dve leti imata Zveza japonskih učiteljev in Zveza univerzitetnih predavateljev skupne skupščine, kar pomeni približevanje k ustvarjanju enotne fronte prosvetnih delavcev Japonske.

Prosvetni in znanstveni delavci Jugoslavije so preko Centralnega odbora našega sindikata poslali tudi letos izraze tovariške solidarnosti in moralne podpore japonskim prosvetnim in znanstvenim delavcem.

V pismu Zvezi prosvetnih delavcev Japonske stoji:

Z velikim zadovoljstvom smo prejeli sporočilo o prihodnji Deseti nacionalni skupščini vaše organizacije in o zelo pomembnih vprašanjih, ki boste o njih razpravljali. Ti problemi so velikega pomena in gotovo privlačijo pozornost vseh prosvetnih delavcev na svetu. Tem problemom posvečajo jugoslovanski prosvetni in znanstveni delavci največjo pozornost.

Prosvetni in znanstveni delavci Jugoslavije že več let s simpatijami spremljajo napredne težnje in napore prosvetnih delavcev Japonske, ki so organizirani v vaši organizaciji, pri obrambi njihovih demokratičnih pravic na področju šolstva in prosvete ob večkratnih ponovnih napadih na napredno misel, demokratično izobraževanje in vzgojo od strani kapitalističnih monopolov in drugih reakcionarnih sil.

Prosvetni in znanstveni delavci naše domovine se iskreno veselijo vsakemu vašemu uspehu. Posebno nas veseli, da ste v tem boju japonski prosvetni delavci združeni z delavskim razredom in drugimi naprednimi silami vaše domovine in da v boju za obrambo demokratičnega duha v šolah uživate njihovo podporo.

Prosvetni in znanstveni delavci Jugoslavije, organizirani v svojem Sindikatu prosvetnih in znanstvenih delavcev, združeni z delavskim razredom v Zvezi sindikatov Jugoslavije, izražajo solidarnost z vašo borbo za ustvaritev popolne demokratične ureditve in splošnoljudske prosvete in kulture. Taka politika solidarnosti in podpora vsem naprednim silam in gibanjem izhaja iz načel naše zunanje politike.

Prosvetni in znanstveni delavci Jugoslavije pozdravljajo in z globokimi simpatijami podpirajo borbo japonskih prosvetnih delavcev za demokratično ureditev, aktivno miroljubno koeksistenco in za mir na svetu. V boju za te plemenite ideale, za katere se danes borijo vse napredne sile sveta, lahko vedno računate na tovariško solidarnost in vsestransko podporo jugoslovanskih prosvetnih in znanstvenih delavcev.

Pri vzgajanju mladih generacij v tem duhu želimo v prihodnosti še tesnejše sodelovanje naših organizacij, da bi uresničili skupne cilje in naloge z vsestransko izmenjavo izkušenj.

Pozdravljamo Deseto nacionalno skupščino vaše organizacije in želimo popoln uspeh enotne fronte prosvetnih in znanstvenih delavcev Japonske pri ustvarjanju njihovih ciljev in nalog na vseh področjih.

ZA CENTRALNI ODBOR SINDIKATA PROSVETNIH IN ZNANSTVENIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE

Predsednik:
Milan Mirković, l. r.
Sekretar:
Stevan Bezdanov, l. r.

Sindikat prosvetnih in znanstvenih delavcev Jugoslavije podpira boj perujskih učiteljev

Že več let se pod vodstvom Nacionalne federacije bori nad 60 tisoč perujskih učiteljev za izboljšanje materialno-pravnega položaja prosvetnih delavcev. Perujski učitelji so v preteklem letu zahtevali od svoje vlade povečanje plač za 30 %. Medtem ko so v preteklih letih življenjski stroški stalno rastli, so plače učiteljev ostale iste. Kot kaže analiza, ki jo je napravil Nacionalni sindikat profesorjev srednjih šol, znaša plača učitelja osnovne šole 1473 solov (28 solov — en ameriški dolar), medtem ko je »minimalni družinski proračun za leto 1960« znašal 4.500 solov. V podobnem materialnem položaju so tudi učitelji ostalih šol, katerih plače prav tako niso vsklajene z življenjskimi potrebami.

Ker vlada ni ugodila zahtevam organizacije prosvetnih delavcev, je bila pred kratkim organizirana splošna stavka prosvetnih delavcev Peruja.

Perujski učitelji se morajo boriti tudi proti obrambi laične šole.

V zvezi s temi akcijami prosvetnih delavcev Peruja je Centralni odbor Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev Jugoslavije naslovil Nacionalni federaciji učiteljev Peruja pismo z naslednjo vsebino:

V imenu 120.000 prosvetnih in znanstvenih delavcev Jugoslavije, organiziranih v Sindikatu prosvetnih in znanstvenih delavcev in združenih z delavskim razredom po Zvezi Sindikatov Jugoslavije, izražamo simpatije z Vašo borbo za ustvaritev boljših pogojev za življenje in delo prosvetnih delavcev Peruja in pri obrambi laične šole.

Bodite prepričani, dragi tovariši, da bo novica o vsakem Vašem uspehu v tej težki borbi z veseljem sprejeta v srcih naših prosvetnih delavcev, ki bodo ta svoja čustva prenesli tudi na mlado generacijo in ji posredovali ljubezen do naprednih stremljenj prosvetnih delavcev Vaše dežele.

Vaša prizadevanja na pedagoškem področju in boj za laično šolo sta naletela na posebno veselje pri naših prosvetnih delavcih; želimo Vam mnogo uspehov in moči, da vzdržite v tej težki, a plemeniti in za perujsko ljudstvo koristni borbi.

Želimo tudi, da v prihodnje ustvarimo tesnejšo povezavo naših organizacij pri ustvarjanju skupnih ciljev in nalog z medsebojno izmenjavo.

ZA CENTRALNI ODBOR SINDIKATA PROSVETNIH IN ZNANSTVENIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE

Predsednik:
Milan Mirković, l. r.
Sekretar:
Stevan Bezdanov, l. r.

Na smučarskih tečajih v letošnjih semestralnih počitnicah je bilo kar prijetno

Tehnična vzgoja v osnovnih šolah

(Nadaljevanje s 1. str.)

in gospodarstvom prav nobene povezave.

Naslednje, kar bi morali pri pouku tehnične vzgoje upoštevati, je, da je treba dijake od vsega začetka navajati na industrijski način proizvodnje. S tem nočem reči, da bi morali v šolskih delavnicah vpeljati serijsko proizvodnjo. Saj to niti ni njihov namen. Toda dijakom je treba stalno dopovedovati, da ni važno samo, ali je izdelek narejen ali ne. Stalno je treba opozarjati na kvaliteto izdelkov, stroške izdelave in čas, ki je za delo porabljen. Če bodo pri pouku tehnične vzgoje dijake prepričali, da so te stvari zelo važne, da je včasih v podjetju manj škode, če se nič ne naredi, kot pa, če se zamudi rok, potem bodo lahko upravičeno ponosni na svoje delo. Dokler tega ne bo, dokler bo pri tehnični vzgoji prevladoval obrtniški način dela, dokler bo važno edinole to, ali je izdelek narejen ali ne, nihče se pa ne bo brigal za stroške, kvaliteto in čas izdelave, toliko časa bo tehnična vzgoja velika coklja za industrijo. Spomniti se moramo samo pregovora: stara navada — železna srajca. In iz srajce, v katero človeka vklene šola, se je zelo težko izmotati oziroma so potrebni zelo veliki stroški.

V zvezi z načinom poučevanja pri tehnični vzgoji naj omenim še metodo poučevanja praktičnega dela. Poučevanje po tej metodi je dalo v industriji toliko dobrih rezultatov, da smemo pričakovati, da bi se tudi pri tehnični vzgoji obneslo. Toda če hočemo, da bodo učitelji tehnične vzgoje poučevali po tej metodi, jih moramo najprej seznaniti z njo. Pristojni organi bi morali bolj poskrbeti za strokovno usposobljene učitelje tehnične vzgoje. Signal, da je to zelo nujno, je izjava nekega udeleženca posvetovanja, ki je dejal: »Kako pa naj poučujem, ko pa še sam ne znam delati!«

Pri tehnični vzgoji pa imamo tudi lepo priložnost, da dijake nazorno in na primeren način seznanimo s sistemom delavskega samoupravljanja. Saj je šolska delavnica tako rekoč industrijsko podjetje — oziroma naj bi bila! — v miniaturi. Seveda to »podjetje« ne proizvaja, kljub temu pa lahko ima svoj »delavski svet«, ki odloča o delu in lahko tudi o načrtu za delo. Pri delu v tem organu upravljanja bi se dijaki ukvarjali s konkretnimi nalogami in pri tem bi prav gotovo več pridobili kot pri vseh predavanjih o delavskem samoupravljanju. Tudi o tem je bilo govora na posvetovanju.

Kratek povzetek vsega povedanega bi bil:

— za uspešen pouk tehnične vzgoje je potrebno usposobiti dovolj strokovnjakov, najbolje iz neposredne proizvodnje. Morda bi bilo najbolje, da bi dobrim strokovnjakom iz podjetij posredovali pedagoško znanje, ki je potrebno za uspešno delo z mladino. Učitelji tehnične vzgoje pa naj bi poznali tudi metodo poučevanja praktičnega dela;

— zagotoviti je treba tesnejše sodelovanje med šolo in podjetji, s čimer bi bile v veliki meri odpravljene skrbi zaradi materialnih in finančnih sredstev;

— v šolski delavnici morajo dijaki zvedeti, kakšen je industrijski način proizvodnje, prenehati pa je treba s starim obrtniškim sistemom, s tem, da je človek ves srečen, če nekaj naredi, pri tem pa pozablja na kvaliteto, stroške in čas izdelave. Obenem s tem je treba utrjevati in širiti tudi znanje o delavskem samoupravljanju;

— vsega je treba zahtevati le toliko, kolikor dijaki zmorejo in ne več. Pri predavanjih je treba uporabljati vse primerne učne pripomočke — flanelograf, tablo, epiprojekcijo, diaprojekcijo, film, magnetofon itd.

Morda bo potem tehnična vzgoja res postala tehnična, ne pa, da bo vsaj 50 let za tehniko, tako kot nekako je sedaj.

Mikeln Peter

Večja povezava šol z industrijskimi podjetji

V naši šoli sedaj iščemo novih in novih poti, kako bi jo napravili bolj življenjsko. Kako bi se naši šolarji res učili tistega, kar bi jim v njihovem življenju ali v bodočem poklicu prav prišlo. Zato se mi zdi, da bi bilo prav, da se ozremo na te nerešene probleme z vidika odnosov naših šol do bližnjih industrijskih podjetij, ali pa do Kmetijskih zadrug.

Marsikje so ti odnosi na pravi poti, ker je šola naletela na razumevanje pri merodajnih činiteljih. Še več pa imamo slučajev, kjer tega razumevanja še ni in smatrajo vodstva podjetij ali KZ vse skupaj za nekako nadlegovanje, ali še lepše za moledovanje za eventualne podpore. Taki odnosi oziroma razumevanje med podjetji in šolami pa prav gotovo niso na pravi poti. Pravilna povezava šol s podjetji naj bi bila v prvi vrsti v tem, da se eni kot drugi najprej med seboj dobro spoznajo in spoznajo tudi vse probleme, ki se pojavljajo med letom tako v tovarni kot v šoli, s katero so povezani. Skupno reševanje vseh teh problemov bo gotovo prinašalo skupne koristi obema. Šolska mladina mora poznati ustroj in delo podjetja, s katerim je povezana. Zato ne bi bilo napak, če bi večkrat imela priliko prisostvovati zasedanju delavskega sveta in celotnega kolektiva. Tam bi šolska mladina v najlepši luči videla, kako naši delavci sami upravljajo tovarne, sami rešujejo gospodarske težave, ki se tičejo tovarne in njih materialnega stanja. Prav tako pa bi moralo podjetje imeti interes za vse dogajanje na patronatski šoli. Po svojih zastopnikih, ki bi bili obenem člani šolskega odbora, bi bili tako najtesneje povezani s šolo. V teh šolah s tako povezavo bi se sami od sebe porajali novi kadri bodočih delavcev. Ti mladi delavci in delavke bi že ob vstopu v tovarno v celoti poznali ustroj in delo tovarne, delo delavskega sveta in vodenje tovarne. S tem pa bi se kvalifikacija bodočih upravljavcev naših tovarn hitro dvignila in s tem tudi kvaliteta dela.

V domžalski občini je obč. svet za šolstvo v preteklem letu močno propagiral večjo povezavo med šolami in industrijskimi podjetji. Na zadnji konferenci šolskih upraviteljev je bil med drugimi številnimi sklepi sprejet tudi ta, da se vse šole na področju domžalske komune čimpreje povežejo z delavskimi sveti najbližjih tovarn radi uspešnejšega dela v šoli in zunaj nje. Sklep se v večini šol že uveljavlja in so tako vodstva tovarn kot vodstva šol že v najtesnejšem kontaktu, kar bo imelo brez dvoma pozitivne uspehe pri njih skupnem delu. Tako so mnoge tovarne ob novem letu obdarile svoje patronatske šole s praktičnimi darili, z učili, radijskimi aparati, televadni rekviziti i. dr. Pionirji teh šol pa so že vse leto sodelovali z delovnimi kolektivi teh tovarn ob priliki raznih proslav, predavanj in posvetovanj. Tako se plete lepa tovariška vez med našo šolsko mladino in delovnimi ljudmi po tovarnah, pa tudi v kmetijskih zadrugah. Škoda le, da se o vsem tem tako malo bere v našem dnevnem časopisju. Prav bi bilo, da bi se tudi iz posameznih krajev oglašali ljudje, ki imajo s tem največ opravka.

Vodnik Nace

Solidarnost z belgijskimi prosvetnimi delavci

Ob nedavni večtedenski stavki v Belgiji, v kateri so aktivno sodelovali tudi belgijski prosvetni delavci, je Centralni odbor Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev Jugoslavije naslovil Generalni centrali za javne službe — oddelku za šolstvo — v Bruslju pismo naslednje vsebine:

Ob veliki stavki delovnih ljudi Belgije, v kateri so se odločno dvignili za obrambo svojih pravic, vam v imenu 120.000 prosvetnih in znanstvenih delavcev Jugoslavije pošiljamo izraze naših iskrenih simpatij, tovariške solidarnosti in podpore v vaši borbi z željo in prepričanjem, da se bo stavka končala s popolnim uspehom v korist delovnih ljudi vaše dežele.

Prosvetni in znanstveni delavci, kakor tudi vsi delovni ljudje naše domovine, spremljajo z napeto pozornostjo borbo Vaših delovnih ljudi za ustvaritev njihovih zakonitih pravic.

Veseli nas, da so se v tem boju prosvetni in znanstveni delavci našli skupaj z delavskim razredom in drugimi prebivalci vaše dežele.

Dragi tovariši, bodite prepričani, da se jugoslovanski prosvetni delavci iskreno veselijo vsakega Vašega uspeha v obrambi demokratičnih pravic delovnih ljudi in da vedno lahko računate na njihovo podporo in tovariško solidarnost.

Z željo, da v svoji borbi uspete, Vam pošiljamo tovariške pozdrave in simpatije.

ZA CENTRALNI ODBOR SINDIKATA PROSVETNIH IN ZNANSTVENIH DELAVCEV JUGOSLAVIJE

Predsednik:
Milan Mirković, l. r.
Sekretar:
Stevan Bezdanov, l. r.

IN MI ODRASLI?

Vsako novo šolsko leto začenjamo vzgajati in blažiti našega otroka. Začuda, kako nekateri otroci v počitnicah podivjajo. Skoraj so pozabili na osnovne predpise lepega vedenja. »Ali doma nikoli ne prosiš kruha?« sem vprašala fantiča, ko mi je brez besede potegnil kos kruha iz roke pri šolski malici. V zadregi, skoraj začudeno me je pogledal: »Zakaj, saj mi ga morajo dati, saj sem njihov.« Doma ta dečko nikoli ne prosi, se ne zahvali, ne zna biti uslužen, prijazen, se ne zna oprostiti. Nihče ne utegne, da bi pazil na take malenkosti, kakor pravijo. In takih malenkosti otrok tudi doma in na cesti ne vidi. Le kako naj se nanje privadi v šolski skupnosti? Najprej se mu zde smešne. Mnogo bolj pa mu je všeč fantovska samozavest in junačenje v besedah. Prijetna obzirnost in pozornost se mu zdita potrebni samo za deklice. In če zdaj še v šoli zamudimo zadnji primeren čas za vzgojo v srčni kulturi, se pač ne smemo čuditi, ko poslušamo in gledamo naše mlade ljudi v avtobusih in na veselicah. Bodimo do otroka v svojih besedah in ravnanju vedno dobrohotno obzirni in glejmo v njem doraščajočega človeka, ki nam bo vračal enako z enakim. Ko bi se mi, odrasli, zavedali, kako nehote vplivamo na otroka, bi vsebolj pazili nase in na svoje vedenje. Pravzaprav izpovedujemo v svojih pritožbah glede otrokove divjosti in grobosti dobršen del svoje krivde. Kako le naj bo tisti otrok tam v zadnji klopi prijazen in olikan? Doma posluša očetovo kletev, ko se pozno zvečer vrača vinjen domov. Neredko je priča najgršim prepirom in očitkom. Nihče na svetu se ne meni za njegovo vzgojo in prosti čas. Da je tudi v šoli nadloga tebi in meni in sva neredko zadirčno kratki in krivični do njega, se skoraj ne zavedava in si ne delava iz učenca v zadnji klopi nobenega problema. Na koncu leta gre itak ven in potem nimava nobene odgovornosti več zanj. Kdo pa potem nosi odgovornost za življenjski polom in notranji zlom tega otroka, čez nekaj let človeka? Ti ne, jaz ne, pač pa mi vsi — odrasli.

S svojim vzgojnim prizadevanjem v šoli se ne trudimo, da bi napravili polikane in načičkane, narejene in papagajsko naučene vzorne otročiče. Ne, naš otrok naj se navadi iskrenega, vljudnega družabnega zadržanja. Ne bo se domišljavo prevzetoval, pa tudi ne suženjsko krivil hrbta. Naj zna reči o pravem času: prosim, hvala in oprostite. Zaman pa ga bomo učili vsega tega lepega in potrebnega, če mi odrasli ravnamo čisto drugače.

K. D.

Prejeli smo

Toličič, Ivan: Otroka spoznamo v igri. Državna založba Slovenije. 1961. Izsledki doktorske disertacije. 110 str.

Schmidt, Vlado: Uvod v pedagoško metodologijo. Zbornik VI. Zavoda za napredek šolstva LRS. Državna založba Slovenije. 1960. 87. str.

Jezik in slovstvo. Letnik VI., št. 4.

Vodnik skozi čas in družbo. Izdal Zavod za izobraževanje v delavskem in družbenem upravljanju. Založila Mladinska knjiga. 1960. Uredil uredniški odbor. 272 str.

Obzornik 61. Št. 2. Mesečna ljudska revija. Izdaja Prešernova družba.

Napredovanje učencev in odgovornost učitelja

Predlanskim je izšel zakon o osnovni šoli (Uradni list LRS št. 32/59), ki je obveznemu šolstvu natančno določil naloge, obliko in notranjo podobo, prinesel pa je v naše delo nekaj novosti, ki so sprožile dosti razprav, pritrjevanja in negodovanja. Nedvomno so se pogovori sukali največ okoli 35., 36. in 37. člena, ki govore o napredovanju učencev iz nižjega v višji razred. V minulem šolskem letu so učenci napredovali po zahtevah omenjenega zakona in letos, ob zaključku semestra, že lahko presodimo, kdaj in v koliko je bilo učencem napredovanje z negativno oceno v prid in kdaj ne.

Predvsem je treba povedati, da so prav navedene člene zakona o osnovni šoli, dasi je njegov jezik nedvoumen in jasen, zelo različno tolmačili. Težnje, naj bi za vsako ceno čimveč učencev napredovalo v višji razred, so rodile na nekaterih šolah 99 % in tudi boljši »uspeh«. Mnenje, da so starši zadnja inštanca, ki odloča o napredovanju otroka, pa je dvignilo dosti prahu, žolčnih prerekanj in užaljenosti pri starših in pri učiteljstvu.

Prav gotovo se odgovornost razrednega učiteljskega zbora za napredek učencev ob določbah novega zakona prav nič ne zmanjša, če ni celo večja. Učenec ima *pravico*, da kljub nezadostni oceni napreduje v višji razred, če učitelj ali učiteljski zbor meni, da to njegovemu razvoju ne bo v škodo. Ima pa tudi *pravico*, da razred ponavlja, če se izkaže, da za prestop ni zrel in bi slabo osvojena ali neosvojena snov v prihodnjih letih ovirala njegov razvoj. Odločitev za eno ali drugo je odgovorna, zato zakon tudi terja predhoden posvet s starši. Ob tem pogovoru naj učitelj spozna prilike, v kakršnih otrok živi, in možnosti za učenje ter morebitno pomoč, ki mu jo lahko nudi dom. Končni *sklep* o tem, če bo učenec zaostal ali ne, pa ostane na ramenih učitelja ali učiteljskega zbora, ker je le ta zmožen nepristranske presoje in za tako odločitev tudi pedagoško kvalificiran.

Da zakon z določbami o napredovanju ne želi zmanjšati zahtevnosti šole, kažejo določbe o dodatni pomoči slabše ocenjenim učencem. S poglobljenim in širšim pedagoškim delom naj bi šola *zagotovila*, da bodo vsi ali vsaj velika večina učencev osvojili predvideno količino znanja. To zahtevo je družba z zakonom postavila šoli, ti pa ji nudila tudi materialnih možnosti, da bi nalogo izpolnila. Preobremenjenost učiteljev zavisi tudi pomanjkanja učnih moči, pomanjkanja prostorov, skromna denarna sredstva in podobno, kaj bi pogrevali stvari, ki so bile že tolikokrat povedane in zapisane. Upajmo, da bo novi zakon o financiranju šol te stvari spremenil in da bo obetano nagrajevanje prosvetnih delavcev táko, da se bodo naše vrste izpopolnile.

Ob zaključku prvega polletja sem primerjal uspehe učencev, ki so napredovali z negativnimi ocenami, na eni večjih šol. Od 737 učencev, kolikor jih je na naši šoli, jih ponavlja razred le 10 ali 1,35 %. Takih, ki so v minulem letu napredovali z eno ali več nezadostnimi ocenami, je 91 ali 12,35 %. Ti učenci so imeli ob zaključku minulega šolskega leta 151 nezadostnih ocen ali 1,66 % negativne ocene na učenca. Ob zaključku prvega polletja letos so imeli ti učenci 242 nezadostnih ocen ali 2,66 % negativne ocene na učenca. Le 10 učencev, ki so lani napredovali z nezadostnimi ocenami, ob zaključku polletja ni imelo nezadostnih ocen. Je bilo napredovanje upravičeno samo pri teh 10? Ali pa je ostalim šola iz objektivnih in subjektivnih razlogov premalo nudila? O tem bi se dalo precej razmišljati in zanimivo bi bilo analizirati več šol, jih primerjati in primerjati tudi pogoje, v kakršnih delajo.

Zorman

IZ ŽIVLJENJA SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

IZ OBČINE KANAL

Sindikat prosvetnih in znanstvenih delavcev občine Kanal je v dneh 21. in 22. januarja letos organiziral za svoje člane predavanja za ideološki študij. Predavali so: predsednik Okrajnega odbora SZDL Franc Skok o temi: gospodarski razvoj v zvezi s perspektivnim gospodarskim načrtom; sekretar OK ZK Nova Gorica Tine Remškar o socialistični demokraciji; predsednik Okrožnega sodišča v Novi Gorici Živko Zobec o religiji; tovariš Pavle Kogej, psiholog pri Okrajnem odboru Nova Gorica je govoril o pogojih za srečno življenje družine v socialističnem svetu.

Naslednji dan so se zvrstila še sledeča predavanja: predsednica ideološke komisije pri OK SZDL Marinka Ribičič je govorila o sodobnem mednarodnem delavskem gibanju; profesor Marjan Urbančič o socialističnih pogledih na znanost in umetnost; predsednik ideološke komisije pri OK ZK Štefan Cigoj pa o dialektičnem materializmu kot filozofski osnovi marksizma.

Vsa predavanja so bila zelo zanimiva in dobro podana; člani društva so bili z njimi zadovoljni. Pokazalo se je, da v prejšnjih letih učitelji zaradi raznih vzrokov niso nikdar v celoti predelali programe ideološkega študija, zato bi želeli podobna predavanja kot stalno obliko idejnega izpopolnjevanja.

Vsem predavateljem smo hvaležni, da so se našemu vabilu odzvali; obljubili so nam še nadaljnje sodelovanje z učiteljskim kolektivom.

NOVA ŠOLA

Vse učence osemletne šole je veselo presenetila vest, da je SGP Ajdovščina pripeljalo svoj buldožer, ki je — kakor so otroci rekli — »zasejal« novo šolo. Načrt je zelo lep in vsi Kanalci upajo, da bo šola čimprej dograjena, le da ne bi bila že pri otvoritvi premajhna.

Mila Pahor

PREDAVAL JE PROFESOR JANEZ TOMŠIČ

Na občnem zboru litijske sindikalne podružnice smo si zadali nalogo, da bomo šolsko delo izboljšali z raznimi predavanji, hospitacijami, strokovnimi izpiti itd. Sestavili smo načrt dela ter se namenili povabiti nekatere prosvetne in družbene delavce, ki bi nam lahko povedali marsikaj novega.

Prvega smo povabili znanega metodika profesorja Janeza Tomšiča, ki nam je govoril o skupinskem pouku. Prav pred tem predavanjem so nekateri naši kolegi hospitirali na poizkusni šoli pri učnih urah skupinskega pouka. Seveda so bili vtisi različni, vsekakor pa močni, kajti nekatere tovarišice so že naslednje dni poizkušale s skupinskim poukom v svojih razredih.

Mnoge novosti, potreba po razmišljanju in privlačnosti skupinskega pouka pa so nastale ob predavanju profesorja Tomšiča. Spoznali smo, da je skupinski pouk nastal vzporedno z razvojem in potrebami naše družbe. Treba pa bo o njem še marsikaj preštudirati. Samo preurediti klopi in dati naloge učencem še ni skupinski pouk.

Nimam pravice, da tu zapisujem besede tovariša Tomšiča, rad bi le povedal, da nas je predavanje res navdušilo. Gotovo je, da od ljubkega pogovarjanja v prvem razredu preko načrtnega dela v naslednjih letih lahko pridemo v sedmem in osmem razredu do pravih razprav in odličnih zaključkov, ki jih delajo učenci. Važno je, da se učenci nauče samostojno delati.

Pa še nekaj. Tudi v naši občini smo poskusili s skupinskim poukom. Tudi hospitirali bomo lahko. Prav takrat pa bi spet radi povabili tovariša Tomšiča, da bi nam ob praktičnem delu pokazal uspehe in napake našega truda.

Djukić Miloš

Šoštanjska komisija prosvetnih delavcev

Komisija prosvetnih in znanstvenih delavcev pri Občinskem sindikalnem svetu Šoštanj si je pripravila kratek izobraževalni načrt. Le-ta predvideva tri kvalitetna predavanja v tem šolskem letu, ki naj bi jih poslušali vsi člani sindikalnih podružnic Šoštanja in Velenja. Prvo tako predavanje, povezano s poučno ekskurzijo v Ljubljano, so že imeli. V ljubljanskih šolah so prisostvovali nastopom s skupinskim poukom. Zatem so poslušali predavanje profesorja Tomšiča o skupinskem pouku. Udeleženci ekskurzije so si popoldne ogledali gledališko predstavo.

Naslednji dve predavanji bodo pripravili do aprila. Komisija pa bo letos potrkala še na vrata podjetij, da bi omogočila letovanje vsaj nekaterim prosvetnim delavcem. Nujno bo, da bo občina odkupila vsaj nekaj postelj za letovanje.

Učenec osemletke ni kriminalec

V članku »Kritične pripombe o šolski reformi v obvezni šoli«, ki ga je objavil Prosvetni delavec dne 11. I. 1961, beremo med drugim: »Učenec ve, da mora hoditi v šolo do 15. leta in da praktično ne more biti izključen. **Tako se najdejo v razredih pravi ignoranti, kriminalci in mladoletnice, ki so zašle na kriva pota.**« (Podčrtal B. S.)

Izrazi, ki jih uporablja pisec tega članka, se nam upirajo, ne samo zato, ker bi jih **pedagog**, ki ima rad mladino, ne smel uporabljati, ampak tudi zato, ker v resnici ne izražajo resnične vsebine otrokovega ali mladostnikovega nenormalnega obnašanja.

Iz preteklosti se vleče za nami praksa, da otroka, ki je zanemarjen, se slabo uči, ne uboga, se pretepa, eventualno kaj izmakne ali razbije kakšno okno, kaznujemo, zasmehujemo, pošljemo v zadnjo klop itd. Toda, če se je kdo pozanimal za vzroke in za ozadje takih pojavov, bi kaj kmalu ugotovil, da so ti pojavi le simptomi nekih globljih otrokovih prizadetosti. Danes imenujemo to prizadetost, neprilagojenost ali vzgojno zanemarjenost. Taki otroci potrebujejo vso pomoč in razumevanje (brez popuščanja glede zahtev — seveda), ne pa kaznovanje, smešenje in žigosanje z izrazi, kot so omenjeni zgoraj. Tako ravnanje položaj le še poslabša, potiska otroka že zgodaj na rob družbe, povečuje njegovo agresivnost in tudi njegovo negotovost. Otrok, ki je tako po ravnanju svoje okolice pripeljan v stisko, v čustveno napetost, se bo potem kaj lahko sprostil v dejanju, ki ga družba ne bo odobravala. Učitelji v šoli so soodgovorni za otrokovo rast v urejeno in uspešno osebnost, če pa opazijo znake otrokovega nepravilnega obnašanja, naj sami — osebno ali pa, če so nemočni, s pomočjo strokovne službe vzgojnega svetovanja pravilno ukrepajo.

V Mariboru in Ljubljani imamo dobri vzgojni posvetovalnici in pač ne bo težko stopiti z njima v stik, če to veleva korist otroka. Pri tem stroški potovanja v Ljubljano ali Maribor ne bodo smeli igrati nobene vloge. Tudi skrbstveni organ občine bo lahko napotil otroka v vzgojno posvetovalnico in tudi za potne stroške bo lahko poskrbel v interesu otroka. Vsi ti stroški bodo lahko prihranili mnogo večje stroške, ki bi jih morda imela družba, če bi se otrok pozneje, zaradi nezainteresiranosti poklicanih, res razvil v asocialno ali celo antisocialno osebnost.

Že nekaj let se pri nas vedno bolj zavzemamo za to, da bi se šolniki z večjim razumevanjem lotili tudi vprašanja neprilagojenih otrok. O tem problemu so bili razgovori tudi na posvetovanju pedagogov Slovenije, v oktobru 1960 na Bledu (glej X. št. naše znane revije »Otrok in družina«). Tudi komisija za socialna vprašanja Zveze prijateljev mladine Slovenije je novembra 1960 obravnavala ta problem. Končno je Sekretariat Sveta za šolstvo LRS v zadnjih dneh decembra 1960 organiziral ožji sestanek, na katerem so obravnavali problem neprilagojenih otrok v naših šolah in ukrepe, ki jih bo treba sprejeti.

Na vseh teh sestankih so poudarili vlogo šole in šolnikov pri zgodnjem odkrivanju diagnosticiranju in obravnavanju problematičnih otrok v šoli. Poudarili so, da naj se tudi šola vključi v vsesplošno preventivno delo, da bi lahko pravočasno preprečili napačni razvoj otroka v asocialno ali celo antisocialno osebnost.

Le če bodo pedagogi posvetili posameznim problematičnim otrokom več individualne pozornosti in skrbi, bomo lahko sledili preventivnim težnjam in stremljenjem, o katerih se pri nas že toliko govori. Pedagoga naj ne bo nikoli sram poklicati v pomoč strokovnjaka, če uvidi, da sam ni kos problemom, ki so se ob otroku postavili pred njega. Danes ni več potrebno, da bi moral pedagog sam reševati vse probleme, saj imamo vedno več psihologov, socialnih delavcev in za skrajne primere tudi psihiatrov. Vsem je otrokova blaginja in uspešen razvoj najvišji namen.

Dr. Bronislav Skabernè

Seminar za telesno vzgojo v radgonski občini

Svet za šolstvo pri občinskem ljudskem odboru v Gornji Radgoni je skupno z zavodom za prosvetno pedagoško službo priredil za učitelje osnovne šole enodnevni seminar za metodično poučevanje telesne vzgoje v osnovni šoli.

Praktično so obdelali atletiko in športne igre, orodno telovadbo, akrobatiko in vaje oblikovanja ter ritmiko in elementarne igre, teoretično pa opisno ocenjevanje v telesni vzgoji, dalje poglavje estetike v telesni vzgoji, telesno vzgojo v razredu (zgradba učne ure), športno organizacijo na šoli (športni dan, športni znak) in se pogovorili nekaj o redovnih vajah. Na seminarju so predavali profesorji in učitelji telesne vzgoje iz Murske Sobote.

Ika

Kovinarji za alžirske otroke

Delavska mladina na Vajenski šoli kovinske stroke v Ljubljani je zbrala v pomoč alžirskim otrokom 32.849 din. Vsekakor lep znesek, ker so humano akcijo z vsem razumevanjem obrazložili mladini razredniki, živahno pa je pritegnil tudi šolski komite LMS.

Kmalu bodo nasadi šolskih zadružnikov oživeli; veliko bo dela in dobro bo, če bodo mladini priskočili na pomoč učitelji in člani kmetijskih zadrug

Pripravniki pri nas in drugje

V Prosvetnem delavcu št. 21 od 21. decembra 1960 je priobčeno poročilo o ogledu Mednarodne šolske razstave v Dortmundu. Rad bi ta članek še dopolnil s podatki o delu pripravnikov na nemških šolah, ki imajo bistveno boljše pogoje za pripravo na svoj poklic kot pa naši mladi kadri.

Ob ogledu Centra za strokovno izobraževanje smo namreč tudi povprašali pomočnika ravnatelja tehnične šole, koliko nadur sme imeti njihov stalni predavatelj in katere ugodnosti uživa pripravnik. Medtem ko smejo imeti stalni predavatelji do 6 nadur tedensko, pa jih pripravnikom sploh ne dovolijo. Še več! Ves čas svoje pripravniške dobe skoraj da nima obveznih učnih ur, temveč le hospitira in se pod vodstvom svojega mentorja (starejšega, izkušenega prosvetnega delavca na isti šoli) pripravlja za svoj poklic. V kolikor so bile informacije točne, ki smo jih tam dobili, prvih 6 mesecev pripravnik sploh nima lastnih aktivnih učnih ur, pozneje nekaj mesecev po 2 uri, nato 4 in končno 6 ur tedensko samostojno uči in predava.

Morda se komu zdi, da je taka priprava in previdnost le malce pretirana, vsaj za naše razmere, ko nam primanjkuje precej učnih moči, zlasti še na strokovnih šolah. Gotovo pa je, da naša praksa ni dobra, ko obremenjujemo pripravnika s kopico nadur po načelu »snadži se« in ga s tem navajamo že od vsega začetka na več ali manj površno vzgojno delo. Poznam primere, ko ima pripravnik že od prvega meseca svojega dela na šoli skoraj **dvojno** učno obveznost, vsekakor pa mu zakonita določila dovoljujejo zvišanje števila učnih ur na 32 tedensko. Ali to ni le prevelika obremenitev in nesorazmerje s prej navedenimi 2 do 6 ur tedenske učne obveznosti? V Zapadni Nemčiji gotovo ne velja tak režim za pripravnika zaradi nekega socialnega čuta do začetnika ali kaj sličnega. Tam se vse dela po temeljitem gospodarskem izračunu in načelu rentabilitete. In vendar se jim izplača, da imajo dve leti tako malo efektivnega haska od svojega začetnika? Tako nekako sem premišljeval, tako so mislili tudi drugi, ki so se udeležili tega ogleda.

S temi vrsticami sem imel le namen opozoriti na ta, po mojem mnenju izredno **važni** problem. Prav pa bi bilo, da o njem povedo svoje mnenje še drugi prosvetni delavci, pedagoški svetovalci, predvsem pa sami pripravniki.

LUDVIK REBEUŠEK

Iz zapisnika pionirske šolske zadruge v Litiji

Iz množice vprašanj, praktične in teoretične vsebine, ki se jih loteva šolska reforma, izstopa vprašanje mesta in pomena proizvodnega dela v pedagoški praksi. Tako delo naj bi vzbudilo oziroma privzgojilo učencu občutek, da je del delovne skupnosti, da je član družbe, v kateri se delo spoštuje in ceni, v kateri je delo temeljno načelo. To dejstvo je zlasti važno prinas, ker se naša država hitro dviga iz ekonomske in tehnične zaostalosti v moderno industrijsko državo. Smer našega pedagoškega dela naj bo vsklajena z razvojem gospodarskega in tehničnega napredka dežele.

V litijski osn. šoli je učiteljski zbor krepko prijel za delo prav na tem področju, zavedajoč se važnosti proizvodnega dela v naši družbeni ureditvi, kjer je delavec proizvajalec in upravljavec hkrati. Zato je potrebno seznaniti učence z mehanizmom delavskega upravljanja, uporabe fizikalnih in kemijskih zakonov na strojih, o varnostnih ukrepih itd. V te svrhe so tudi obiskovali domače tovarne, podjetja in ustanove.

Na šoli so si z veliko in vztrajno borbo kar dobro opremili tehnično delavnico, v kateri pripravljajo učila za demonstracijo vsebine mnogih učnih predmetov. Ti izdelki so bili na mnogih razstavah med prvonagrajenimi. Posebno uspešna pa je šolska pionirska zadruga, čeprav v kraju industrijskega značaja, kmetijskega tipa. Svoj obstoj je upravičila s dobršnim deležem pri dvigu in napredku njenega okolja. Zadruga je uspešno rasla ob pomoči družbenih organizacij in podjetij v šolskem okolišu. Zlasti ima zasluge za organizacijo, afirmacijo in popularizacijo vsebine litijske šolske zadruge tov. Roglič Stane. Z njegovo požrtvovalnostjo, s sodelovanjem šolskega odbora, učnega kadra ter z izrednim veseljem in globoko pojmovano zadružno zavestjo učencev, je dosegla litijska šolska zadruga lepe uspehe na ekonomskem in vzgojno izobraževalnem delu.

Iz zapisnika pionirske šolske zadruge v Litiji pa sem zvedel tole: Na seje, sestanke in razgovore se shajajo zadružniki v mali zbornici. Kaj hočemo, nič novega, zaradi pomanjkanja prostora v učilnicah. Delo pa vendarle teče, zdaj na vrtu, zdaj v delavnici, pa spet v čebelnjaku. Malo hišico na vrtu bodo v kratkem preuredili v »Zadružni dom«, kjer bodo imeli v prihodnje svoja posvetovanja, popoldanske pomenke in razvedrilo seveda tudi. Sestanke vodi predsednik zadruge, dolg fant, Pavlica se piše. Ima zelo konkretne predloge. Pravi, da se je treba pomeniti o podiranju starega sadnega drevja, o sajenju novih drevesc, o urejanju športnega igrišča, pa tudi o lopatah, ki so po zadnjem delu ostale neočiščene. Vodja brigade to nerodnost v zadregi opraviči. Nazadnje steče beseda še o izletu, ki ga pripravljajo. Zapisnikarica piše zapisnik in v debeli knjigi se polni list za listom.

Vendar se mi zdi, da zadružniki o svojem delu premalo govore, knjiga zapisnikov z njihovih sej pa leži v predalu. Profesor slovenščine bi našel v njej marsikak pravopisni »ocvirek«, tudi izraz je včasih okoren, vselej pa jedrnat in za vsakim stavkom je čutiti prizadevanje in ure in ure napora mladih ljudi.

Zadruga je bila ustanovljena 2. marca leta 1959. Skraja je imela 92 članov, danes jih izkazuje »Seznam članov zadružnikov« 125. Razdeljeni so na 6 delovnih brigad, vsaka ima svojega vodjo in vsaka natančno določeno delo. Zapisnik govori o njihovem trudu v minulem letu.

Stalno skrbe za okolico šole. Dvakrat letno urejajo dvorišče in vrtne stezice so vedno oplete, vedno okusno urejene. V mizarski delavnici so izdelali 76 m ograjice v različnih barvah, nasadili so cvetice in okrasno grmičevje. Napravili so 8 flanelografov, več kot 300 slik in skic za pouk angleškega jezika po direktni metodi ter za spoznavanje prirode in družbe v nižjih razredih. Sami tudi popravljajo orodje, ki ga uporabljajo na vrtu pri svojem delu. Prav tu imajo največ opraviti. V sadovnjaku so posadili 120 drevesc, na zelenjadnem vrtu, ki je intenzivno izkoriščen, so gojili tudi kokoši — kar 100 so jih imeli — pa so računi pokazali, da kokošjereja v teh razmerah ne bo donosna. Zelenjadni vrt je bil preblizu, izdatki za krmo preveliki, trud prav tako, korist pa premajhna. Svoje delo so preusmerili v čebelarstvo in že lani pričeli s prvim panjem.

Sadje in zelenjavo odkupi šol. kuhinja, ki pripravlja za učence malico in kosilo. Še nekaj številčnih podatkov. Letos so nabrali 2900 kg jabolk, zelenjadni vrt je dal 80 kg paprike, 120 kg paradižnikov, 210 kg fižola, 480 kg čebule, 450 kg raznih solat, 100 l vloženih kumaric. V gozdu so nabrali 100 kg borovnic in jih predelali v sok in marmelado, še celo na polže so se spravili, nabrali in prodali so jih 350 kg. Zadružniki so zbirali tudi odpadni material! In uspeh? 1200 kg papirja in 1700 kg starega železa. In njihovo sodelovanje pri pogozdovanju? 12.000 posajenih sadik na gozdni parceli, veliki hektar in pol. Ob vsej tej dejavnosti je imela zadruga v minulem letu 299.000 din dohodkov. To ugotovitev izkazuje blagajniška knjiga. Denar so porabili za potrebno orodje, semena, sadike, opremo in poučne izlete ter ekskurzije.

V eni od učilnic so si zadružniki uredili kabino in platno za predvajanje filmov. Ob zaključku tekmovanja je bila priznana prva okrajna nagrada in obljubljeno je bilo, da prejmejo ozkotračni kinoprojektor. Pri prvi nagradi je sicer ostalo, skrčila pa se je na 200.000 din, in upanje, da bodo letos sami vrteli filme, je splavalo po vodi! Redno delajo še sledeči krožki: fotoamaterski, radioamaterski, modelarski, kemični, dramski, lutkarski, športni in baletni. Sicer pa mnoge ustanove in podjetja zadružnikom rade pomagajo. Kmetijsko državno posestvo, kmetijske zadruge, občinski ljudski odbor in čebelarji, vsi so nudili svoje strokovnjake, pa tudi gnoj, sadike, čebele in orodje.

To so vtisi z nekaj strani zapisnika pionirske šolske zadruge, katere delo ureja skrbno sestavljen pravilnik. Suhe številke, vendar so dokaz velikega truda in bogatih izkušenj učiteljstva pri tem delu, ki bo iz leta v leto bolj uspešno, bolj praktično, z večjim poudarkom učnih in pedagoških zahtev sodelovalo pri domači pionirski zadrugi.

Prav tako se bogato preliva v razredu pridobljeno teoretično znanje učencev v praktične izkušnje na različnih področjih zadružnega življenja z nujnim spoznanjem, da je treba šolo in življenje vendarle nekje spajati, se pravi, prevzemati oblike iz življenja.

I. T.

Družbeno upravljanje v šolstvu

Ugotovitve Filozofskega in sociološkega društva Slovenije

Naš sistem družbenega upravljanja želi doseči čim širšo in čim bolj intenzivno participacijo državljanov v sistemu oblasti. Zato se na vseh nivojih družbenega življenja uvajajo te ali one oblike neposrednega upravljanja. Seveda je družbeno upravljanje dolgotrajen proces, ki se v praksi izpopolnjuje, korigira in razvija. Praksa nam dokazuje, kateri organi družbenega upravljanja so sposobni za samostojno življenje in za aktivno poseganje v družbeno dogajanje in katere je potrebno izpopolniti in jih korigirati.

Ker je družbeno in ekonomsko življenje v hitrem, dinamičnem razvoju in izpreminjanju, se morajo izpreminjati in izpopolnjevati tudi oblike upravljanja. Določena stopnja ekonomskega, idejnega in družbenega razvoja zahteva ustrezne organizacijske oblike in prijeme upravljanja. Višja stopnja ekonomskega razvoja in višja oblika družbene zavesti zahteva spremenjene vsebinske in organizacijske oblike upravljanja. Sistem družbenega upravljanja torej ne more biti nekaj statičnega, togega in neizpremenljivega, marveč se mora stalno prilagajati spremembam v bazi družbenega dogajanja.

Organi družbenega upravljanja ne bodo mogli najti področje dela, niti se ne bodo mogli znajti v dinamičnem dogajanju, če bodo njihove organizacijske oblike prikrojene tistemu družbenemu stanju, ki je že za nami in ga ni nikjer več. Oblike upravljanja so torej le zunanje forme globljega ekonomskega ali družbenega dogajanja, ki ima svojo logiko razvoja.

Za skladno gibanje med ekonomskim razvojem in vsemi organizacijskimi oblikami upravljanja pa je potrebna vsebinska analiza ekonomskega stanja in analiza funkcioniranja organov družbenega upravljanja. Če ni sklada med tema dvema procesoma, so organi družbenega upravljanja lahko potisnjeni ob stran, tako da je njihova funkcija samo formalna; obstaja pa tudi možnost, da začnejo negativno vplivati na ekonomsko gibanje.

Iz vseh teh razlogov je nujno potrebno, da z metodami empirične sociologije ugotovimo, kako funkcionirajo organi družbenega upravljanja in kako učinkoviti so njihovi posegi v družbeno dogajanje. Predvidevamo, da je upravljanje na področju gospodarstva mnogo bolj razvito in učinkovito, kot je upravljanje na področju šolstva. Kako funkcionira delavsko upravljanje in v kakšni meri delavci aktivno vplivajo na poslovanje gospodarske organizacije, nam je precej poznano. O tem so bile izvedene številne pomembne empirične raziskave. Problematika delavskega upravljanja se obravnava v pretežni meri v skladu z ekonomskimi gibanji in spremembami (n. pr. s sistemom nagrajevanja). Mnogo slabše pa je v tem pogledu stanje na področju šolstva. Do sedaj niso bile izvršene pomembne empirične raziskave, ki bi pokazale, s kakšnim uspehom funkcionirajo organi upravljanja v šolstvu in kaj bi bilo potrebno storiti za njihovo večje uveljavljanje. Tudi naša raziskava ni imela za glavni cilj: raziskati, kako funkcionirajo organi samoupravljanja v šolstvu. Naš pristop k temu vprašanju je bil izveden samo s pomočjo ankete. Za celostno ugotavljanje, kako funkcionirajo omenjeni organi, bi se morali posluževati predvsem objektivnih podatkov n. pr. kolikokrat se je sestal šolski odbor, kaj je obravnaval, katere konkretne akcije je izvedel itd.). V naši raziskavi smo postavili anketiranim učiteljem samo nekaj vprašanj s področja upravljanja v šolstvu. Podatki so torej subjektivnega značaja, vendar iz njih lahko sklepamo na približno sliko objektivnega stanja.

Velik del učiteljstva ne razmišlja o problemih samoupravljanja na šoli.

VELIK DEL UČITELJSTVA NE RAZMIŠLJA O PROBLEMIH SAMOUPRAVLJANJA NA ŠOLI

Učitelje smo najprej vprašali, **kako so se uveljavili organi samoupravljanja na njihovi šoli.**

Vprašanje je bilo odprto, tako da niso bili predvideni alternativni odgovori. Nekateri učitelji so navajali dva organa, ki sta se po njihovem mnenju uveljavila na njihovi šoli. Tako vidimo, da je 64,7 % učiteljev mnenja, da se je šolski odbor, kot organ samoupravljanja, uveljavil na njihovi šoli. Pozornost zbuja dejstvo, da 27,8 % anketiranih učiteljev na to vprašanje sploh ni odgovorilo. Če k temu prištejemo še tiste, ki so izjavili, da se noben organ ni uveljavil, dobimo število 30,2 %. Vse to nam dokazuje, da skoraj ena tretjina anketiranih učiteljev ne razmišlja o problemih samoupravljanja na njihovi šoli. Če pregledamo ostale odgovore, vidimo, da anketirani učitelji drugim organom upravljanja na šoli ne pripisujejo posebno pomembne vloge. Samo 28 % učiteljev je mnenja, da se je učiteljski zbor uveljavil kot organ upravljanja na njihovi šoli.

Če pogledamo gornje odgovore glede na velikost šole, ne opazimo pomembnih razlik. Znatna razlika je v abstinenci. Tisti učitelji, ki so na majhnih šolah, v veliko večjem številu na to vprašanje niso odgovorili. Iz tega lahko tudi sklepamo, da je proces upravljanja na majhnih šolah mnogo bolj nerazvit kot na velikih šolah z velikim učiteljskim zborom.

Da bi zvedeli, kaj menijo učitelji o delu šolskega odbora, smo jim zastavili vprašanje, **kako skrbi šolski odbor za materialno in vzgojno stran šole.**

Na to vprašanje izstopata predvsem dva odgovora: 49,3% učiteljev je mnenja, da šolski odbor deluje, tako v materialnem kot vzgojnem pogledu, 14,6 % učiteljev pa je mnenja, da slabo deluje v obeh pogledih. V odgovorih so se pojavile tudi znatne razlike med okraji. V ljubljanskem okraju je 60,2 % učiteljev mnenja, da deluje šolski odbor uspešno, v Mariboru jih je tega mnenja 55,3 % učiteljev, v goriškem okraju pa samo 37,7 % in v koprskem okraju 38,5 %. Prav tako je v goriškem in koprskem okraju največje število učiteljev mnenja, da šolski odbor slabo deluje (okraj Gorica: 25,3 %, okraj Koper 24,5 %).

Razvoj samoupravljanja v šolstvu je v veliki meri odvisen od odnosa učiteljskega zbora do tistih samoupravnih organov, ki delujejo v okviru šolskega sistema. Pri tem smo izhajali iz sledeče hipoteze: če bodo anketirani učitelji mnenja, da so odnosi med samoupravnimi organi in učiteljskim zborom dobri, potem so dane možnosti za nadaljnji pozitiven razvoj v samoupravljanju na področju šolstva; če pa bodo anketirani učitelji v velikem številu mnenja, da so omenjeni odnosi slabi, potem pa nastopa važen faktor, ki bo negativno vplival na delo samoupravnih organov na področju šolstva. S tem nočem reči, da je ta odnos odločujoč za nadaljnji razvoj samoupravljanja v šolstvu, prav gotovo pa lahko pospešuje ali zavira proces samoupravljanja na tem področju.

Ker je tri četrtine anketiranih učiteljev mnenja, da so odnosi med šolskim odborom in učiteljskim zborom dobri, sklepamo, da je hipoteza dokazana v tem smislu, da so s tem dani pogoji za nadaljnji razvoj samoupravljanja v šolstvu.

Zelo majhno je število tistih, ki so mnenja, da so odnosi med šolskim odborom in učiteljskim zborom slabi (4,4 %), nekoliko večje je število tistih, ki so mnenja, da med tema dvema organoma sploh ni kontakta (5,2 %), manjše število pa jih je izrazilo mnenje, da se ti odnosi šele vzpostavljajo.

V tem pogledu so vidne tudi majhne razlike med posameznimi okraji. V Celju in Murski Soboti jih je največje število mnenja, da so odnosi dobri (83,1 %). V kranjskem okraju se v največjem številu pritožujejo nad slabimi odnosi (8,1 %), v koprskem okraju jih je pa največje število mnenja, da sploh ni kontakta med tema dvema organoma (11,1 %).

UČITELJI SO MNENJA, DA MATERIALNI POGOJI NA ŠOLAH NE OMOGOČAJO REALIZACIJO ŠOLSKE REFORME

Anketirane učitelje smo vprašali, v koliki meri materialni pogoji na njihovi šoli omogočajo realizacijo šolske reforme. Izvedba šolske reforme je poleg materialnih pogojev odvisna tudi od kadrovskih, pedagoških in drugih činiteljev. Primarno vlogo pri realizaciji šolske reforme pa prav gotovo igrajo materialni pogoji.

Anketirancem smo ob vprašanju postavili odprto vprašanje, tako da alternativni odgovori niso bili vnaprej predvideni. Zato so se pojavili odgovori, ki ne izhajajo iz enotnega kriterija.

Na prvi kriterij reduciramo lahko vse tiste odgovore, ki govorijo o možnosti oziroma nemožnosti materialnih pogojev za realizacijo šolske reforme, na drugi kriterij pa reduciramo vse odgovore, ki ugotavljajo tiste materialne razloge, ki ovirajo realizacijo šolske reforme.

Zelo majhno je število tistih, ki so mnenja, da materialni pogoji v vseh ozirih omogočajo realizacijo šolske reforme (6,3 %). K pozitivnim mnenjem prištejemo lahko tudi tiste, ki so mnenja, da materialni pogoji samo delno omogočajo realizacijo šolske reforme. Torej komaj dobra četrtina učiteljev je mnenja, da materialni pogoji omogočajo realizacijo šolske reforme. Zelo veliko je število tistih, ki kategorično izražajo mnenje, da materialni pogoji ne omogočajo realizacijo šolske reforme (26,1 %); 20,7% jih je mnenja, da materialni pogoji v zelo majhni meri omogočajo realizacijo šolske reformę, 11,9 % pa jih navaja tiste materialne razloge, ki onemogočajo realizacijo šolske reforme (pomanjkanje prostorov, učil). Visoko je tudi število tistih, ki na vprašanja niso odgovorili (13,8 %). Pozornost vzbuja dejstvo, da je abstinenca ob vprašanjih, ki zadevajo problematiko in poglavje družbenega upravljanja, mnogo večja, kot pri ostalih problemih oziroma poglavjih. Abstinenco si ob tem vprašanju lahko razlagamo tako, da obstaja nekaj učiteljev, ki jih ne zanima problematika realizacije šolske reforme. Tisti, ki na gornje vprašanje niso odgovorili (13,8 %), spadajo v to skupino.

Pomembne so tudi razlike med posameznimi okraji. V ljubljanskem okraju so se pokazali najboljši rezultati. Največ se jih pritožuje nad neustreznimi materialnimi pogoji v Mariboru (35 %), Novem mestu (33 %) in Kopru (32 %). Tudi goriški okraj spada v tem pogledu med slabše okraje. Pozornost zbuja tudi dejstvo, da se v kranjskem okraju v največjem številu pritožujejo nad pomanjkanjem šolskih prostorov (14 odstotkov).

Anketirane učitelje smo tudi vprašali, **kako pripravljajo učence za bodoče upravljavce.** To vprašanje zadeva v sklop šolske reforme, kakor tudi celotno problematiko družbenega upravljanja. Če hočemo, da bo sistem družbenega upravljanja polno zaživel, moramo celotni sistem izobraževanja in vzgajanja podrediti temu smotru. Mlade ljudi je potrebno vključevati v enostavne oblike samoupravljanja, hkrati pa jim poizkušati dati osnovno znanje o sistemu našega družbenega upravljanja. Prav zato smo skušali zvedeti, kako učitelji posredujejo to problematiko.

Odgovori nam kažejo samo splošno orientacijsko sliko. Povedo nam, da obstajajo forme, preko katerih učitelji pripravljajo učence za bodoče upravljavce, ne povedo pa nam zadosti, kakšna je uspešnost in intenzivnost teh oblik v pripravi učencev za bodoče upravljavce. Največ učiteljev je mnenja, da v okviru predmeta spoznavanja družbe pripravljajo učence za bodoče upravljavce (53,6 %). Znatno število učiteljev pripisuje šolski zadrugi in raznim aktivistom ter pionirski organizaciji pomembno vlogo v pripravi učencev za bodoče upravljavce (17,5 % in 17,3 %).

Manjše število učiteljev (7,2 %) pripisuje šolski skupnosti vlogo priprave učencev za bodoče upravljavce.

V odgovorih ob tem vprašanju so nastale tudi znatne razlike med okraji. Tako je v Gorici 66,7 % učiteljev mnenja, da pripravljajo učence za bodoče upravljavce v okviru predmeta spoznavanje družbe, v Murski Soboti pa jih je tega mnenja samo 33,5 % itd.

Uspeh priprave učencev za bodoče upravljavce je v veliki meri odvisen od tega, v koliko so učitelji seznanjeni s problematiko družbenega upravljanja in v koliko so vključeni v razne organe samoupravljanja. Osnovno teoretično poznavanje problematike našega družbenega upravljanja in praktično vključevanje v organe upravljanja je predpogoj za uspešno pripravljanje učencev za bodoče upravljavce.

UČITELJI SLABO POZNAJO MEHANIZEM DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA

Na osnovi ankete ni mogoče zvedeti, v koliki meri poznajo učitelji problematiko družbenega upravljanja. Vprašali pa smo učitelje, v koliki meri so člani raznih družbenih samoupravnih organov. Ugotovili smo, da je od 1723 anketiranih učiteljev 431 vključenih v razne organe družbenega upravljanja. Iz tega podatka in iz dejstva, da je bila največja abstinenca v poglavju, ki je zadevalo problematiko družbenega upravljanja, sklepamo, da učitelji to področje ne poznajo zadosti. Če izhajamo iz dejstva, da naš sistem temelji na družbenem samoupravljanju, potem moramo zahtevati od učiteljev, ki vzgajajo mlado pokolenje, da se seznanijo z mehanizmom družbenega upravljanja.

Iz anketnih odgovorov je razvidno, da učitelji čutijo potrebo po izobraževanju v delavskem in družbenem upravljanju. Od 1723 učiteljev jih je samo 97 izjavilo, da ne čutijo potrebe po tovrstnem izobraževanju. V anketi pa so učitelji navedli tudi motive, s katerimi utemeljujejo potrebo po izobraževanju v delavskem in družbenem upravljanju. 500 učiteljev je izjavilo, da čutijo potrebo po takem izobraževanju, da bi zadovoljili zahtevam sodobnega pouka. 99 učiteljev čuti potrebo zaradi izvenšolskega političnega udejstvovanja, 473 učiteljev pa čuti potrebo po tovrstnem izobraževanju iz obeh razlogov, tako zaradi političnega udejstvovanja, kakor tudi zaradi zahtev sodobnega pouka. Zelo velika je bila abstinenca ob tem vprašanju (594 od 1723 anketiranih). Število abstinence je statistično pomembno. Vsi tisti, ki na to vprašanje niso odgovorili, so indiferentni do problemov družbenega upravljanja; zelo verjetno pa spadajo med tiste, ki ne čutijo potrebe po izobraževanju v delavskem in družbenem upravljanju.

JANEZ JEROVŠEK

Učenje vožnje z avtomobilom je v ZDA obvezen predmet v šolah druge stopnje

BELO IN ČRNO...

Vsakdanji govor je običajno spontana tvorba, medtem ko terja pisana beseda predvsem miselno koncentracijo — kaj pogosto asociativno mišljenje — skratka: spretno miselno igro. Obvladovanje prepletajočih se miselnih reakcij je kajpak vezano na intelektualno stopnjo. Avtor članka »Kako učiš in koliko naučiš?« v drugi številki Prosvetnega delavca je brez dvoma intelektualec. Razlogi za to so dovolj jasni in jih ne kaže tu posebej razčlenjevati. Prav zato pa me tembolj preseneča, da ni mogel pravilno dojeti članka »Prosvetno delo, učinek in nagrajevanje« v 21. številki Prosvetnega delavca, saj bi sicer ne zmogel tako stroge in krivične obsodbe mojih misli v tem sestavku.

Avtorju v odgovor tole:

— Rada prebiram Prežiha. Nemara zato, ker iz njegovih strani diha zdravje in moč. Morda zato, ker mu je zoprno pesimistično Hamletovsko vrtanje po sebi in pomanjkanje dejanja ali pa mi ugajata njegova čudovita dobrota in razumevanje za vsakogar; naj bo že kakorkoli — eno pa je gotovo: njegova zavest, da vselej zmaguje moč, bodisi fizična ali moč etične osebnosti — me je vso prevzela, prekalila, da se mi zdijo »pomenki« te vrste, kot jih načenja avtor članka, skrit za črko V — vse prej kot učinkoviti.

Danes sem si bolj kot kdajkoli zaželela, da bi z močjo Vorančeve besede lahko prepričljivo dopovedala naši prosvetni javnosti, kako boleče je spoznanje, da so med nami še vzgojitelji, ki jim je živa dialektična notranja struktura naše šole tako odveč...

Trda igra za življenje na zaplatah uboge zemlje, ki ne more in ne more prehraniti več kot toliko ljudi, je Kraševce prisilila, da so v svoji pridnosti in iznajdljivosti znali iztisniti kruh celo iz kamna. Menim, da je tudi članek iskal in brskal po mojem besedilu, da bi iztisnil »kruh iz kamna«; občutek imam, da je hotel *za vsako ceno* najti v mojem besedilu »nekaj«, kar ni v skladu z njegovimi nazori, in tisto »nekaj« javno ožigosati.

Tako je po »pretresu« mojega besedila izluščil misel, kjer govorim o strokovnem profilu našega prosvetnega delavca, in jo takole komentira: »... zelo dvomljivo pa je, da bi prvenstveno *z ideološkim* kriterijem prišli do »izoblikovanega temeljnega kriterija«, kakor to želi avtorica članka.« Menim, da je ta njegova trditev dokaj nepreudarna in prenagla. V svojem članku sem namreč dovolj jasno označila strokovni profil prosvetnega delavca. Pri tej oznaki sem upoštevala prav vse možne komponente — jih nakazala ali celo razčlenila. Res je, da sem odmerila nekaj več prostora idejno-političnim nalogam in jim dajala prednost, kar pa mi članka zameri. Še danes vztrajam pri trditvi, da mnogi enačijo strokovno vrednost pedagoškega dela z obvladanjem vseh pedagoških načel. To je profilna skrajnost, ki je današnjemu času povsem tuja in odmaknjena. Idejno-politično delo v šoli danes tako tesno sovpada z učiteljevo strokovno sposobnostjo oziroma kvalitetnim poukom, da nikdar ne veš, kje in kdaj neha »suha strokovnost« in se prične vzgoja pa tudi obratno. Idejno-politično delo v šoli je danes del strokovnosti — še več: politično delo se s strokovnostjo prepleta, jo kreše, pili, oblikuje, da šele taka tvori neko zaključeno in popolno celoto.

Avtor namreč trdi, da bi za strokovni profil morali pri šolniku upoštevati v prvi vrsti njegov *kvalitetni pouk*. Tega nihče ne zanika, vendar takole: učitelj, ki ne zna ali ne zmore iz katerih koli vzrokov opazovati pojavov iz zornega kota etično zdravega, družbeno odgovornega, nerazkrojenega človeka, zame ni učitelj, še manj strokovnjak in njegov pouk ni nikdar kvaliteten, pa četudi kar iz rokava stresa letnice in formule... Vzgojitelj, čigar pogledi okrnevajo v dogmi ali se razkrajajo v absurdu — zame ni vzgojitelj. Šola danes usposablja za uspešno opravljanje funkcij v delavskem in družbenem upravljanju, za aktivno poseganje v naše politično in družbeno življenje ter omogoča pridobivati tista splošna in strokovno teoretična znanja, ki so učencu potrebna za boljše in hitrejše obvladanje proizvodnih nalog in napredovanja v poklicu ali stroki. Šola se danes ne javlja samo kot izobraževalna institucija, temveč kot »instrument našega socialističnega državljana samega in kot instrument naše socialistične družbe«.

Ali potemtakem lahko govorimo o strokovnem profilu našega učitelja, ne da bi pri tem upoštevali in to *prvenstveno* upoštevali njegov svetovni nazor, njegov odnos do celotne družbe. Žal avtor članka ne misli tako.

Dalje se članek spotika ob mojo trditev, da »prosvetarji pogostoma capljamo za časom«. Še vedno mislim tako in pri tem celo nisem osamljena. V 1. številki Prosvetnega delavca je tudi tov. Jože Novak v uvodniku zapisal: »Mi, prosvetni delavci — člani Federacije sindikata javnih služb — smo kljub vsej naši znani progresivnosti menda med zadnjimi *in capljamo za hitrim razvojem dogodkov.*« Tako je pač, vsaka nadalnja beseda o tem bi bila odveč.

In končno: avtorja boli moj stavek: »Delo z mladino moramo usmerjati tako, da bodo prišle naše materialistične, marksistične koncepcije do polne veljave — edinole tak je strokovni profil našega prosvetnega delavca danes; vse ostalo sodi med »bučelarje« in nekdanje »vrtičkarje«, ki še danes iščejo svoje vzore v zunanjem zmedenem svetu, s solznim očesom prisluškujejo cerkvenemu zvonu ali zasanjano strmijo nekam v preteklost...«

Člankar je stavek povsem napačno dojel ali pa ga je namenoma prikrojil po svoje, saj pravi: »da se ne strinja z likvidacijo »sadjereje in bučelarstva«, ko smo ravno teden prej proslavljali lepe uspehe mladih zadružnikov s podeželja, ki so prav pod vodstvom učiteljev dosegli najlepše kmetijske uspehe!«

Kar onemela sem. Kako neinteligentno in hkrati pretkano je znal uporabiti besedi »sadjereja in bučelarstvo« ter ju taki, kot sta — stari in zaprašeni — »podaril« zadružnikom. Mar misli, da živim na Luni in mi je delo naših pionirjev neznano in tuje? Če sem zapisala — bučela — sem to zapisala povsem zavestno in namenoma. Tudi naše napredno sadjarstvo ne bi imenovala — sadjereja. Obe besedi sta naši domači in avtorju na uho povem, da sem Slovenka, in ju razumem. Kje sploh govorim o likvidaciji sadjarstva in čebelarstva?

Skratka, avtorja lepo prosim, da moj članek znova prebere, a tokrat z malo več preudarnosti in nekoliko bolj razsodno.

Milica Mekinda

»SAVREMENA ŠKOLA«

»Savremena škola« je pedagoški časopis, ki ga izdaja Zveza pedagoških društev Jugoslavije. V njem sodelujejo pedagogi iz vse naše države, zato daje verno sliko stanja naše pedagoške znanosti.

»Savremena škola« bo v letu 1961 proslavila 16. leto izhajanja: doslej si je pridobila lep ugled pri naši pedagoški javnosti.

V letu 1961 bo »Savremena škola« prinašala gradivo iz teorije pedagogike, obdelala bo našo pedagoško dediščino, širila pedagoške izkušnje, obdelovala vprašanja šolske reforme in organizacije šol; prinašala bo kritične prikaze pedagoških del; seznanjala bo prosvetne delavce s stanjem pedagogike in šolstva v tujini.

Naročnina za »Savremeno školu« znaša 1000 dinarjev. Uprava revije razpolaga tudi še s kompleti celih letnikov.

Naročnino je treba nakazovati na tekoči račun 101-707-5-591.

»Savremena škola«, organ Zveze pedagoških društev Jugoslavije, Beograd, Moše Pijade 12/V, pošt. fah 331.

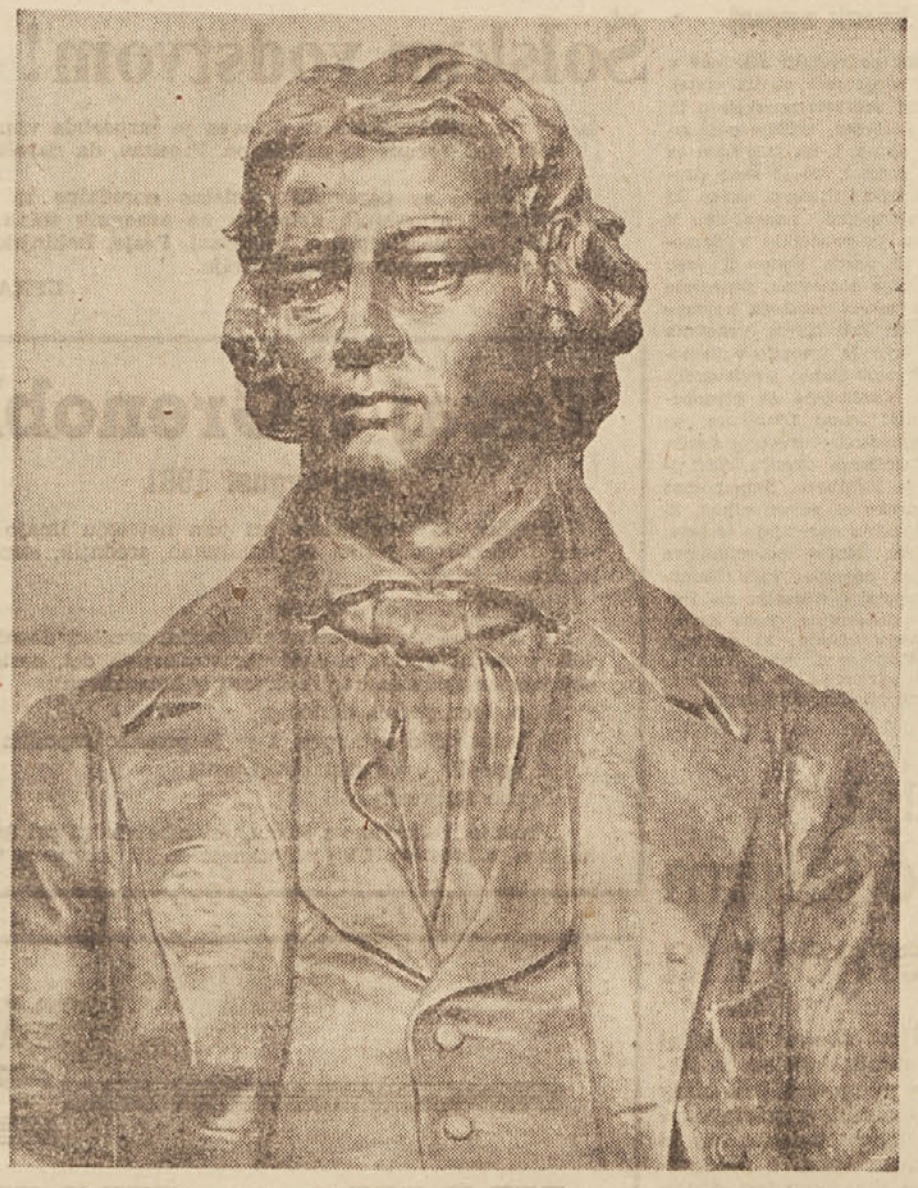

Mladina po naših šolah bo gotovo — kakor vsako leto 8. februarja — lepo proslavila slovenski narodni praznik, dan smrti Franceta Prešerna; njegove pesmi so za vse nas neizčrpen vir etične moči in zakladnica širokega humanega duha

precejšnjo zamudo je uredništvo našega lista prejelo vest, ki pa jo kljub temu objavljamo na tem mestu, ker kaže, koliko spoštovanja si je Prešernov genij pridobil tudi izven meja naše domovine: Društvo za srbohrvatski jezik in književnost v Beogradu, katerega predsednik je vidni in zelo delavni prof. Jovan Vukčević, je organiziralo akademijo v čast 160-letnice rojstva Franceta Prešerna. Akademija je bila v veliki dvorani Srbske akademije znanosti. O Prešernu je predaval profesor in prevajalec iz slovenščine Dimitrije Vučenov, Prešernove pesmi pa so recitirali člani beograjskega gledališča. Navzočnosti je prisostvovalo veliko študentov in profesorjev, pa tudi književnikov in drugih kulturnih delavcev v Beogradu.

Knjige o skupinskem pouku

Skupinski pouk uvajamo v našo šolo predvsem zato, da bi sprostili interese otrok, njihove prirojene sposobnosti za delo in za samostojno spoznavanje, s tem pa bi omogočili njihov umski, moralni in socialni razvoj. Skupinska oblika pouka pa je važna tudi za učitelja, ker ga sili, da se bolj poglobi v posameznega otroka in v ves vzgojno-izobraževalni proces. Zaradi tega bi bilo potrebno, da bi učitelji dobili čimveč del, ki obravnavajo te nove učne oblike.

Že pred vojno smo dobili marsikatero zanimivo delo s področja didaktike in metodike. Med temi je zelo znana knjiga prof. Šiliha, ki ima naslov: »Učne oblike v šolskem delu« in ki jo naši učitelji bržkone že uporabljajo. V tej knjižici najdemo posebno poglavje o skupinskem pouku. Šele leta 1957 smo dobili knjigo, ki jo je napisal E. Meyer in ki ima naslov: »Grupni oblici rada u nastavi«. Ta knjiga je najbrž znana mnogim učiteljem in jim je pomagala premostiti prve težave pri uvajanju skupinskega pouka. Zanimiva je tudi knjižica, ki jo je napisal avstrijski pedagog Fr. Hillebrandt in ki ima značilen naslov: »Temelji nove šole in pota k njej«. Tudi v tej knjigi najdemo nekaj načelnih misli o skupinskem pouku, ki lahko učitelju pomagajo pri iskanju novih poti v šolskem delu. Leta 1960 smo dobili knjigo z naslovom: »Savremeno formiranje nastave«, ki jo je napisal K. Stöcker. Avtor je poskušal na nov in originalen način obdelati celotno didaktiko, kar mu je v neki meri tudi uspelo. Tudi ta knjiga vsebuje nekaj teoretičnih dognanj o skupinskem pouku. Vse omenjene knjige lahko našim učiteljem koristijo pri iskanju novih in samostojnih poti v šolskem delu, vendar pa morajo upoštevati, da so nastale zaradi določenih didaktičnih, metodičnih, kulturnih ter političnih stremljenj, ki so značilna za zapadno pedagogiko in s katerimi vedno ne moremo soglašati. Zaradi tega moramo pri branju teh in takih del misliti na naše razmere in našo družbeno stvarnost.

Podrobneje želimo prosvetne delavce seznaniti s tremi knjižicami, ki so tudi prevedene iz tujih jezikov. Vse so tiskane v cirilici. Pred kratkim smo dobili drobno, 47 strani obsegajočo knjižico, ki jo je napisal Avgust Witak in ima naslov: »**Osnovni problemi grupnog rada**«, izdal pa jo je Zavod za napredek šolstva LR Srbije 1960. Avtor najprej razčleni znane učne metode in tehnike, kot so razlaga, razvijanje, učni razgovor, samostojno delo otrok in šele nato obravnava skupinski pouk. Po kratki in jedrnati oceni starih in preizkušenih učnih metod, tehnik in oblik, nas opozori na stične točke med učnim razgovorom in skupinskim poukom ter samostojnim delom učencev. Avtor nas tudi opozarja, da moramo vse učne metode, oblike in tehnike medsebojno povezovati in jih pravilno uporabljati. Starih učnih metod, tehnik in oblik ne zametuje, želi jih le izpopolniti z novimi, ki jih narekujejo potrebe sodobnega življenja. Skupina je lahko po avtorjevem mnenju most med posameznikom in maso, t. j. razrednim kolektivom, kar velja posebno za nižje razrede obveznih šol. Skupina je važna predvsem zato, ker omogoča otroku lažji prehod iz domačega v šolsko življenje. Avtor daje tudi nekaj primerov iz šolske prakse, ob njih pa mnogo vzpodbud za samostojno iskanje.

Avtor druge knjige je Francoz F. Mory, njen naslov pa je: »**Individualizovana nastava i grupni rad**«, izdalo pa jo je Pedagoško društvo LR Srbije 1959, 96 str. Pri nas in v tujini so za vprašanja individualizacije pouka vedno bolj zanimamo, ker je to en način pomoči učencem, ki se razlikujejo od povprečnih. Pa tudi povprečni otroci zahtevajo zaradi individualnih razlik in sposobnosti posebno obravnavo. Avtor najprej obravnava nekatera teoretična vprašanja individualizacije pouka, nato pa daje mnogo praktičnih napotkov in primerov, ki lahko vzpodbudijo učitelja k razmišljanju o svojem delu. Zelo nazorno nam avtor opiše uporabo posebnih delovnih kartonov, namigne nam, kako naj učence uvajamo v tako delo, kako jih vzpodbudimo, kako uredimo pridobljeno znanje, kako naj otroci uporabljajo učna sredstva in vire. Posebno podrobno razpravlja o možnostih individualnega pouka pri posameznih predmetih, kot so n. pr. zemljepis, zgodovina, prirodopis in drugi. Ob zaključku nam pove, kako učenci in učitelji vrednotijo in ocenjujejo to učno obliko.

Šele drugi del te knjige je posvečen skupinskemu pouku. Najprej na kratko razloži bistvo in pomen skupinskega pouka, skupine, govori o vodji skupine, o nje sestavljanju in delu v njej, nato pa na kratko prikaže možnosti skupinskega pouka pri posameznih učnih predmetih, kot so jezik, zemljepis, zgodovina, prirodopis itd. Ko govori o odnosu učiteljev in učencev do skupinskega pouka, pravi, da so otroci navdušeni, ker se lahko delovno sprostijo, učitelji pa se boje za disciplino in sistematičnost ter preglednost znanja. Knjiga bo lahko zaljivemu bralcu marsikaj nudila in jo priporočamo.

Tretjo knjigo, na katero želimo opozoriti, je napisal Švicar Werner Lustenberger in je najprej izšla v francoščini in nato še v nemščini, njen naslov pa je: »**Školski rad po grupama**«, izdalo jo je Pedagoško društvo LR Srbije 1959, 123 str. Avtor je mnogo pozornosti posvetil zgodovinskemu razvoju skupinskega in kolektivnega pouka. Pri tem je prikazal pomen J. Dewey-a, Bertolda Otta, Kerschensteinerja, Gaudiga, Scheibnerja, Dekroly-a. Podrobno tudi razpravlja o sodobnih prizadevanjih v Avstriji, Švici in Franciji in drugod. V posebnem poglavju govori o tem, kje lahko uporabimo skupinske oblike pouka in omenja ponavljanje, vaje, pridobivanje znanja in tehnik, pridobivanje spoznanj po opazovanju, eksperimentu, s pomočjo knjig in drugih virov. Podrobno razpravlja o pogojih za skupinski pouk, o najvažnejših sociooloških in psiholoških pojavih, o grupiranju otrok, o poteku dela v skupinah, o velikosti skupine, o pomenu skupinskega dela za razvoj otroka. Nekoliko tudi govori o skupinskem pouku kot o individualizaciji pouka, ob zaključku pa najdemo bogato bibliografijo del, ki obravnavajo skupinski pouk. Tudi ta knjiga bo lahko kritičnemu bralcu nudila marsikaj in ga vzpodbudila za iskanje novih poti v šolskem delu.

Znano je, da smo v Sloveniji pristopili k sistematičnemu in precej temeljitemu raziskovanju skupinskega pouka, ker ne želimo le prevzemati tujih izkušenj. Dobljena spoznanja bodo nedvomno dragocena za naše prosvetne delavce. S tem pa ni rečeno, da ne bi bilo potrebno podrobno spremljati delo drugih narodov, ki so že pred nami. Prav zaradi tega želimo, da bi prosvetni delavci segali po delih, ki jih dobivamo v prevodih, ali pa bi brali originalna dela, ki bi morala biti vedno bolj dostopna tudi njim in ne le tistim, ki študirajo pedagogiko. Razumljivo pa je, da bi naj bili pri študiju tujih del kritični in bi naj vedno imeli pred seboj potrebe naše šole in družbe v celoti.

MILAN DIVJAK

Knjige Prešernove družbe

Letošnja zbirka Prešernove družbe dali prednost kakemu sodobnemu pisatelju — saj ima tematika, ki jo obravnava London, že nekoliko zgodovinsko patino.

Ime Lidije Sejfuline je tudi poznavalcem leposlovja manj znano. Njeno najboljšo povest »Virinejo« je prevedel B. Ziherl. Sovjetska pisateljica je s preprosto opisnim slogom prikazala kmečko življenje za časa carizma in revolucije. Osrednja oseba je Virineja, čutno kmečko dekle, ki živi po svoje nakljub patriarhalnosti, vaščani so jo zaznamovali z vlačugo, vendar najde življenjske vrednote. Sejfulina je zajela v povesti vaško življenje in značaje preprostih kmetov ter oživila preobrazbo podeželja za časa oktobrske revolucije. Pisateljičino ime ne gre postavljati ob Solohova ali Leonova, prevedena povest pa bo dala bralcu preprosto drobno podobo o času oktobrske revolucije.

Tretje leposlovno delo je izpod peresa Clémenta Richerja. Povest »**Ti-Coyo in njegov morski pes**« ima primesi eksotike zaradi nenavadnega okolja — dogajanje se odvija na francoskem otoku v Karibskem morju, na Martiniqu. Vsebina pa ima resnično osnovo v življenjski stvarnosti. Literarno delo brez večjih pretenzij, vendar kar zanimivo. Knjigo je prevedel B. Stopar.

Med rednimi izdajami Prešernove družbe najdemo tudi Polenčev izbor »**Iz živalskega sveta**«. Letos je uvrstil v živalski svet pragozdne živali Afrike, Azije, Avstralije in Južne Amerike. Od drobnih mravelj-tkalk do strupenjače mambe in tigra. Zanimiv, prijetno zaokrožen izbor, dopolnjen s primernimi slikami in risbami. Poučno za mlade in odrasle.

Praktičen priročnik za ureditev stanovanja sta sestavila Špolar-Tavčar. Človek preživi večji del svojega prostega časa v stanovanju. Tu počiva, dela, nabira energijo. Ni mu vseeno, kako izgleda stanovanje. Mnogokrat pa se da olepšati stanovanje z malo dobre volje in z nekaj okusa. Bralec se pouči, kako doseže funkcionalno razporeditev stanovanja, o vlogi barve v stanovanju ter praktičnem pohištvu, o pomožnih in skupnih stanovanjskih prostorih itd. Številne risbe ponazarjajo zamisli. Koristen priročnik!

Slednjič še koledar. Leposlovju je letos odmerjeno nekaj strani, ostalo pa izpopolnjujejo družbenopolitični, kulturni in drugi sestavki. Dobršen del je posvečen NOB in socialističnemu razvoju (reforma šolstva, radijska in televizijska mreža v Sloveniji, avtomacija, avtomatizacija i. dr.), dogodkom po svetu (Afrika v preteklosti in sedanjosti, dogodki v l. 1960).

Ob koncu še pohvala zamisli, da bo Prešernova družba vsako leto postregla naročnikom z barvno reprodukcijo slovenskega slikarja.

IZIDOR CANKAR: OBISKI — S POTI

Po smrti Izidorja Cankarja se na knjižnem trgu čedalje pogosteje pojavljajo ponatisi njegovih del. V prikupni izdaji knjižnice Kondor so zdaj izšli njegovi nekoliko okrnjeni Obiski in celoten roman S poti.

V času objave sta bili obe deli zelo včlenjeni v kulturno življenje svojega časa. Z njima je Izidor Cankar poizkušal omiliti nasprotja razmerje med umetniki, ki so se dvigali na evropsko raven, in občinstvom, ki je vztrajalo v svoji provincialni ozkosrčnosti. Dolgi in mučni razgovori s sodobnimi slovenskimi umetniki, potovanje po Italiji, so pravo nasprotje mentaliteti filistrskega, bolj malomeščanskega slovenskega meščana. Kritiki pribijajo, da ti dve deli vedno bolj postajata dokument časa, vendar nista samo to, sta srečanje z nedosegljivim stilistom, neutrudljivim in neokončutnim estetom, človekom, ki ni imel manjšega talenta od svojega bratranca Ivana Cankarja. Ne, debele šolske knjige, razlage sicer dobronamernih, a ne prav tako nadarjenih profesorjev ne morejo imeti takega vpliva na mladino, kot ga bo imela knjiga Izidorja Cankarja. F. Ž.

»ŠOLE IN MUZEJI«

Kadar pedagog pripravlja ekskurzijo izven območja, kjer je šola, se nemalokrat znajde v zadregi. Da bi bila ekskurzija čim bolj uspešna in polna, skuša povezati več elementov, ki so rabni za razlago snovi, n. pr.: poučna beseda steče o tipiki kraja ekskurzije, o značilnosti in proizvodnji tovarne, o muzealni zbirki itd. V zadregi pa ostane, če kraja ne pozna dovolj in če nihče ne ve svetovati; tako lahko marsikaj uporabnega ostane neizkoriščeno. **Društvo muzealcev Slovenije** je v soglasju s šolniki pripravilo gradivo, ki orientira šolnike o vsebini naših muzejev. Ni potrebno posebej spregovoriti o vrednosti vsebine in metode nazornega neposrednega spoznavanja, kot ga lahko omogočijo muzejske zbirke.

Knjigo »**Šole in muzeji**« je uredil in sestavil Milan Brezovar, Državna založba Slovenije pa je omogočila izid. Knjiga je predvsem informativni priročnik, ki naj služi za orientacijo, kakšne možnosti obiskov imajo šolniki v raznih krajih Slovenije in kaj jim muzeji lahko nudijo. Nadrobnosti o vsebini muzealnih predmetov seveda ne najdemo — to je pravzaprav stvar muzejskega vodiča. Sestavljavec priročnika je razporedil vsebino z navedbami pregledno, številne dobro izbrane reprodukcije pa dajejo knjigi večjo nazornost. Po abecednem redu najdemo navedene muzeje, galerije in zbirke v Sloveniji, sestavljavec pa je posebej razporedil zbirke po specializaciji, n. pr. arheološke, kulturno-zgodovinske, prirodoslovne, revolucijske, tehniško-zgodovinske, šolske itd. Bralec najde navedene dneve, ko so muzeji odprti oziroma vse potrebno, da omogoči šolski obisk.

Knjiga »**Šole in muzeji**« omogoča šolnikom, da se seznanijo z vsebino slovenskih muzejev galerijskih zbirk. Tako je planiranje obiskov olajšano, želeti je le, da bi se šolniki pogosto poslužili ogledov naših galerij in muzejev, saj je učni učinek na ta način povsem drugačen. Možnosti za tovrstne obiske ostanejo dostikrat neopravičeno neizkoriščene.

Televizija mladim gledalcem

LONČARSTVO V KOSTANJEVICI

5. januarja 1960 ob 18. uri

»V okvir eksperimentalnih šolskih oddaj sodi tudi oddaja s področja etnologije. Izmed številnih možnosti, kot so: čipkarstvo, umetno kovaštvo, suha roba in drugo, smo se odločili za lončarstvo.

Lončarstvo spada nedvomno med najstarejše in najbolj razširjene obrti na Slovenskem. Literatura, številne izkopanine in še delujoče lončarske delavnice zgovorno pričajo o nekdanji in današnji živahni dejavnosti. Tudi v domačem življenju se srečujemo z najrazličnejšimi izdelki te domače obrti. Dejstvo pa je, da z naraščanjem industrije široke potrošnje (keramika, emajlirana posoda, steklarska industrija, plastične mase itd.) lončarstvo propada. Na to dejstvo nikakor ne moremo gledati z žalostjo, saj se s strojnim izdelovanjem olajšuje življenje in delo ljudi. Najboljši elementi lončarstva, kot so estetska oblika, ornamentika, pa ne bodo izumrli, saj jih vedno bolj prevzema umetna obrt ter z njimi poplemenituje serijske izdelave v tovarnah.

Tekst za TV oddajo je pripravila Marija Makarovič, kustos Etnološkega muzeja v Ljubljani. Ona je tudi vodila potrebna snemanja.

Oddaja je seznanila gledalce s kraji, kjer še izdelujejo lončarske predmete, na primer: Komenda, Mlaka pri Komendi, Filovci v Prekmurju, Groblje in Podbočje pri Kostanjevici in drugod.

Ustavila se je pri lončarju ter prikazala potek izdelovanja lončenih predmetov od pridobivanja in pripravljanja gline, preko obdelovanja na kolovratu, sušenja, žganja, glaziranja in izdelovanja značilne, preproste ornamentike.

Oddaja nas je seznanila tudi z vsakdanjo uporabo glinastih izdelkov, kot so latvice, majolike, pa igračke od majhnih lončenih skledic do petelinčka, ki piska v rep.

Spoznali smo torej celoten razvoj, pa tudi družbene osnove lončarske obrti.«

ODMEVI NA TV ODDAJO: MESEC PRIPOVEDUJE

TV-krožek na osnovni šoli Dedina v Ljubljani je organiziral skupen sprejem za učence 1., 5. in 8. razreda.

Zdravlje Magda, učiteljica 1. razreda:

»Štiri dni pred oddajo sem ugotovila, da so TV-oddaje videli že vsi učenci. Povedali so tudi, kje in kaj so gledali. Iz njihovih izjav sem se prepričala, da jih zanimajo predvsem pestre slike, da se hitro menjavajo, da se živa bitja gibajo. Ugaja jim raznolikost in dinamika, manj pomembna pa jim je vsebina.

Po razgovoru sem jim pripovedovala pravljico »Deklica z vžigalicami«, ki sem jo nato še prebrala, nakar smo jo obnavljali po vprašanjih. Za domače delo so jo pripovedovali staršem. O tem sem se prepričala na roditeljskem sestanku. Naslednji dan je sledil enak postopek s pravljico »Dimnikar in pastirica«. Na dan oddaje sem jim povedala še dve pravljici, ki sta bili navedeni v Biltenu RTV. Tudi sem jim pojasnila razgovor slikarja z Mesecem.

Tako pripravljeni smo gledali oddajo. Sedela sem med njimi, da sem lahko slišala njihove pripombe. Najbolj všeč jim je bila pravljica o Deklici z vžigalicami. V pravljico »Japonka in bojevnik« se niso vživeli, čeprav sem jih pripravila na spremembo oseb. Ves čas so pripominjali, zakaj nista raje pastirica in dimnikar. Tudi so bili zelo zadovoljni s pogovorom slikarja z Mesecem. Posebno všeč so jim bile slike. Radi bi še večkrat gledali take oddaje.«

Mihič Mila, učiteljica 5. razreda:

»Pred oddajo smo se v razredu pogovorili o Andersenu. Ugotovila sem, da mnogo učencev pisca ne pozna in tudi ne njegovih pravljic. Opozorila sem jih, naj pri oddaji pazijo na vse, da bodo pozneje lahko napisali o njej svoje mnenje. Nato smo oddajo gledali, naslednji dan pa smo se o njej pogovorili.

Najprej smo ugotovili, katere pravljice smo videli. Videli so, da so bile vzete iz zbirke Mesec pripoveduje. Od 34 učencev jih 7 ni vedelo za vse naslove pravljic, ki so bile prikazane. Vsebino vseh pravljic je poznalo cca ena tretjina učencev, dve tretjini nad polovico, več učencev pa ni znalo obnoviti niti ene celotne pravljice. Skoraj vsi so točno vedeli, kaj je govorila napovedovalka o Andersenu.

Po tem razgovoru sem jim naročila, naj napišejo doma svoje pripombe o oddaji, o slikah, razporedu ter tudi o tem, kaj mislijo o skupnem gledanju z učenci 1. in 8. razreda. Iz njihovih zapiskov sem razbrala tole: Večini je bila oddaja všeč, ker je bil tak način v šoli nekaj novega. Večina je pričakovala, da bodo slike »bolj žive«, »premične«. Nekaj pa jih je izjavilo, da samo slike niso bistvo pravljice. Tudi nastop lutk jim ni bil po volji. Mnogo učencev si je predstavljalo, da bo oddaja sestavljena iz splošnega uvoda napovedovalke in da bo prikazala od začetka do konca eno samo pravljico, morda najlepšo med njimi, O indijski deklici. Nekateri niso doumeli povezavo med odlomki posameznih pravljic. Ti so izjavili, da Andersenove pravljice raje berejo, ker si jih bolje predstavljajo. Tudi jim je bila oddaja prekratka. Glede združitve treh razredov različnih stopenj so se pritoževali, da so bili starejši učenci nedisciplinirani.

Moje mnenje: Naslednje oddaje naj bodo bolj žive. Imam namreč občutek, da učenci istovetijo televizijsko oddajo s filmom.«

Jamšek Vida, profesorica 8. razreda:

»Učenci so v začetku pozorno sledili oddaji, pozneje pa je zanimanje popustilo posebno pri dečkih. V svojih vtisih o oddaji pa so zelo enotni. V celoti je pohvalili oddajo le en učenec. Mnogo bolj negativno so se izrazili dečki kot deklice. Večina je napisala, da bi morale biti pravljice dramatizirane, igrati bi morale žive osebe ali vsaj lutke. Prikazati bi bilo treba le eno ali dve pravljici, te pa v celoti. Deklice so ocenile kot najboljšo pravljico »Deklica z vžigalicami«. Dečki menijo, da je bila oddaja primerna za mlajše učence in ne za dijake 8. razreda.«

TV-krožek na eksperimentalni osnovni šoli Frana Levstika v Ljubljani je organiziral skupen ogled za 2., 4. in 8. razred.

Adamič Milan, učitelj 4. razreda:

V uvodnem delu smo se pomenili o pravljicah, ki jih učenci poznajo; kaj pripovedujejo in ali prikazujejo resnično dejanje. Nato sem vključil magnetofonski posnetek z radijsko šolsko oddajo »Svet pravljic izumira«. Sledil je razgovor, v katerem smo pojasnili, zakaj se pravljice spreminjajo in kakšne vrste so.

TV šolsko oddajo smo gledali v posebnem prostoru, kjer je televizor. Naslednji dan smo se o oddaji pogovorili in pisali prosti spis.

TV-šolsko oddajo smo gledali v posebnem prostoru, kjer je televizor. Naslednji dan smo se o oddaji pogovorili in pisali prosti spis.

Iz razgovora in spisov je razvidno sledeče:

1. Učencem so bile pravljice zelo všeč, razumeli so jih in znali obnoviti.
2. Ni jih motilo, da se slike niso premikale. Izgleda, da so bili bolj pozorni na pripovedovanje kot na slike.
3. Samo trije so izjavili, da si želijo o teh pravljicah film.

Opomba: Zamisel oddaje je bila dobra, zaželjeno pa bi bilo več slik in primernejših. Za uspeh se ima oddaja zahvaliti dobremu tekstu.

Omenjena kombinacija magnetofon-televizor se mi v tem primeri ni zdela najbolj posrečena. Bolje bi bilo, če bi najprej gledali TV-oddajo, nato pa šele poslušali magnetofonski posnetek. Radijska šolska oddaja je bila namreč bolj splošnega značaja in bi prav zaradi tega pomagala k boljši poglobitvi TV-oddaje.

Grasselli Ana, prof. 8. razreda-angleški jezik:

»Ker sem hotela TV oddajo izkoristiti v obliki skupinskega pouka, sem učence predhodno razdelila v skupine po 4 oziroma po 5. Vsaka skupina je izbrala vodnika in ilustratorja. Naloge: 1. Skupine naj si same izberejo pravljice, ki jim bodo najbolj ugajale. 2. Vodniki naj doma napišejo v angleščini kratko vsebino izbranih pravljic. Besede, ki jih še ne poznajo, naj napišejo v slovenskem jeziku. 3. Ilustratorji naj pravljice ilustrirajo s sliko, ki se jim je najbolj vtisnila v spomin. Ostali člani pa naj v slovarjih poiščejo neznane besede, ki pa so značilne za opisovanje pravljic, ki jih je skupina izbrala.

Nato smo si oddajo ogledali. Po oddaji so skupine delo točno določile.

Naslednjo uro so prinesli svoje izdelke, nakar so po skupinah dopolnili in popravili zapiske, ki so jih sestavili vodniki. Pri plenarnem delu so sledila poročila, ilustratorji pa so demonstrirali svoje izdelke. Sproti sem popravljala večje napake in ocenila delo posameznih skupin. V frontalnem zaključku sem razložila, kako bi lahko vsako pravljico napisali preprosto in brez večjih napak.

Pripombe: Učenci angleščino še premalo obvladajo, da bi uspešno izvršili zadano nalogo. Če bi bilo pravljic manj, bi učence lahko jezikovno bolje pripravila in uspeh bi bil gotovo boljši.

Didaktični zaključek: Ker poskusne šolske TV-oddaje še niso ustrezno porazdeljene za razne razvojne stopnje učencev osnovne šole, se učitelji težko odločijo: a) ali naj omogočijo gledanje samo določenemu razredu,

b) ali naj združujejo več razredov in katere,

c) ali naj oddajo gledajo učenci ne glede na razred, kakor se pač sami odločijo.

Odločitev bo lažja, če bo redakcija objavljala širšo vsebino, obenem pa dala potrebno sugestijo, za katero stopnjo je oddaja pripravljena. Dosedanje skušnje kažejo, da TV-šolske oddaje ne morejo ustreči vsem. S tem v zvezi je mogoče izkoristiti prakso radijskih šolskih oddaj, ki so porazdeljene na tri stopnje: nižjo, srednjo in višjo. Poseben problem se javlja v kombiniranih oddelkih niže organiziranih šol. In prav te so TV-šolskih oddaj najbolj potrebne. ...šič

»REPORTAŽA 21. STOLETJA«

Za Mladinsko knjigo je prevedel Severin Šali reportažno delo, ki daje mladini vpogled, kakor si znanstveniki zamišljajo življenje v 21. stoletju. Novinarja Mihail Vasiljev in Sergej Guščev sta obiskala vrsto sovjetskih znanstvenikov in jih nagovorila, da povedo svoje misli o tehniških dosežkih, ki obetajo postati del vsakdanjega življenja prihodnosti. Znanstveniki so opozorili zlasti na tiste vede, ki jim že današnja znanost daje bodočnost. Metalurgija prihodnosti bo slonela na spreminjanju elementov, biologija je področje velikih perspektiv. Bodoče generacije bodo poznale kirurgijo brez krvi, človek bo po svoje uravnaval rastje v prirodi, oblikoval zemljepisno zunanjost in podobno. Človeku bo svetilo umetno sonce, medplanetarna potovanja ne bodo več senzacija. Za pedagoge utegne biti zanimivo poglavje »Kako si zamišljam šolo«. Knjiga govori le o tehničnih dosežkih reportaža se omejuje na življenje, kot ga predvidevajo v 21. stoletju.

Ali je izobraževanje prosvetnih delavcev res zaostalo v razvoju?

Dnevno slišimo in beremo o nadaljnjem izpopolnjevanju, pridobivanju višje kvalifikacije in sploh šolanju že zaposlenih kadrov v gospodarstvu in nekaterih drugih področjih družbene dejavnosti. Za dosego tega so porabljena precejšnja sredstva; organizirajo šole za odrasle in nudijo razne oblike pomoči pri nadaljnjem šolanju svojih ljudi.

Pa poglejmo, kako je to v prosveti, kjer bi naj pripravljali bodoče proizvajalce in upravljavce. V mislih imam predvsem nadaljnje strokovno šolanje učiteljev in ostalih s srednjo šolsko izobrazbo, da bi postali predmetni učitelji, katerih silno primanjkuje na višji stopnji osnovne šole in zaradi česar so mnoge šole v neenakopravnem položaju z drugimi, ki imajo ta kader. Z zakonom je sicer dana možnost izrednega študija na VPŠ. Poglejmo pa, kako se ta zakonska možnost izvaja in koliko bo koristi od samih predpisov, če bo ostalo pri dosedanjem stanju. Precejšnje število vpisanih izrednih slušateljev čaka na pomoč v obliki seminarjev, tečajev ipd., saj je pri nekaterih predmetih nemogoče obdelati snov zgolj iz knjig, ki jih tudi ni za vse predmete. Ali res ni mogoče organizirati takega dela med počitnicami, če med šolskim letom ovira delo rednih šol? Ali res ne bo mogoče najti finančnih sredstev za razne oblike pomoči izrednim slušateljem? Ali res ni mogoče reševati pomanjkanja ustrezne literature z razmnoževanjem teksta rednih predavanj ipd.? Ali je potrebno izgubljanje časa s premetavanjem gomil knjig in trošenje pičlih denarnih sredstev? Sama pripravljenost ljudi za študij bo kaj kmalu izginila zaradi premale pomoči, posebno še pri onih skupinah, ki zahtevajo mnogo praktičnega dela, vaj ipd. Šolstvo pa bo še nadalje trpelo pomanjkanje strokovno in pedagoško usposobljenega kadra. Ni osamljen primer neke »centralne šole«, ki ima delavnico z osnovno opremo, a nima učitelja, ki bi delal z mladino. Podobno je z nekaterimi drugimi predmeti. Pri tem se nam nehote vsiljuje vprašanje; ali bo šolska reforma dobila zaželeno osnovo in koliko bomo uspeli — napredovali.

Nadalje sem ugotovil v razgovoru s kolegi, ki so »se lotili« izrednega študija (za sedaj še le na papirju), da so ponekod pripravljeni programi obsežni in v nekaterih primerih kaj malo povezani s praktičnimi potrebami določenih predmetnih skupin. Ali je res nujno potrebno obremenjevati izredne slušatelje poleg njihove redne zaposlitve še s takimi stvarmi in podrobnostmi?

Ogromna škoda bo nastala, če bodo izredni slušatelji opuščali študij zaradi navedenih in podobnih vzrokov. Šolniki bomo resnično »capljali« za ostalimi, saj so danes postavljene naloge pred nas in šolo mnogo večje kot nekdaj in jih ne bo več zmogel »vsestransko usposobljen« učitelj, ki bi se naj spoznal na vse, od abecede do najnovejših tehničnih in drugih dosežkov. Ob tem razmišljanju nam ne sme siliti v ospredje zgolj pridobitev višjega zvanja in napredovanja, ki je še trenutno odločilno za osebne dohodke, temveč je treba smatrati problem kot pomemben za celotno družbo, saj je od rešitve med drugim odvisen tudi napredek šolstva — šolska reforma.

(Izrečene misli naj bi služile za hitrejše reševanje teh vprašanj na pristojnih forumih; izredne slušatelje pa bi naj pritegnili k skupnim naporom in prizadevanjem za organizacijo takih oblik, ki bodo zagotovile uspeh z zakonom dane možnosti.)

T. F.

Izobraževalni center za usnjarsko industrijo v Domžalah

Po izidu Resolucije o izobraževanju kadrov v industriji so pričeli tudi strokovnjaki Tehnične usnjarske srednje šole v Domžalah premišljevati, kako bi uredili nov način izobraževanja usnjarskih kadrov v Sloveniji. Povezava in razgovori z usnjarskimi tovarnami Slovenije so v tej zvezi dali presenetljivo učinkovite rezultate.

Dosedanji vajenec je delal tri leta v tovarni, poleg tega pa je vsako leto po tri mesece »drsal« klopi periodične vajenske šole, ki je bila pri TUSS v Domžalah. Po dovršenem stažu in po uspešno končani šoli je postal kvalificiran delavec, ki je bolj ali manj poznal celoten proces od surove kože do ustrojenega in izdelanega usnja.

Tak način izobraževanja kvalificiranih delavcev je dolgotrajen, zaradi vsevečje navpične delitve dela v tej industriji tudi preobsežen ter poleg vsega tega tudi precej drag.

Poiskati je treba hitrejši in cenejši način, ki naj zagotovi take kadre, ki bodo bolj ustrezali vsevečji delitvi dela v usnjarski industriji.

Iz dosedanjega standardnega poklica »usnjar« so strokovnjaki TUSS v Domžalah naredili 10 novih poklicev. Vsak od njih obsega po dve, tri ali štiri delovna mesta, ki tvorijo harmonično celoto.

Izučevanje teh poklicev bo trajalo različno dolgo, vendar v nobenem primeru ne dalj od šestih mesecev.

Izobraževanje bo načrtno, saj bodo tovarne same pošiljale svoje kandidate, ki bodo že v naprej predestinirani za določene poklice. Izobraževalni center in gospodarske organizacije bodo v kar najbolj tesni povezavi.

KAKO BO POTEKAL NOV NAČIN IZOBRAŽEVANJA

Vsi kandidati se bodo i teoretično i praktično izobraževali v centru. Sedanja TUSS, ki bo seveda tudi v sklopu centra, razpolaga v svojih obratnih delavnicah s tolikšno kapaciteto strojev, da bo možna praktična izobrazba za vse nove poklice.

Strokovni kader bo sestavljen iz preizkušenih inženirjev, profesorjev in tehnikov, ki že več let vodijo izobraževalno delo dijakov TUSS in imajo za to vse potrebno znanje in prakso.

Vsi teoretični predmeti so sestavljeni po programih ločeno za posamezne poklice. Sestavljavci so se pridrževali načela: potrebujemo take kvalificirane delavce, ki bodo vse operacije, za katere se morajo izobraziti, teoretično in praktično temeljito poznali; vsak od njih pa mora imeti tudi sposobnost, da se na svojem delovnem mestu sam izpopolnjuje in razvija v delavca-specialista. Prav zaradi tega bodo vsi učenci vključeni v pravi industrijski proces proizvodnje, ki že sedaj teče v obratnih delavnicah TUSS. Tudi vsi teoretični, kot splošno-izobraževalni predmeti zasledujejo en sam cilj: popolnoma zadovoljiti potrebe, ki nastajajo zaradi proizvodne dejavnosti; osposobiti novega delavca v aktivnega sodelavca pri upravljanju gospodarske organizacije.

Na zasedanju komisije za šolstvo pri Združenju usnjarske industrije FLRJ, ki je bilo pred dnevi v Karlovcu, so se predstavniki Združenja pohvalno izrazili o predloženem načrtu. Ta je bil tudi soglasno sprejet in bo predložen plenumu omenjenega Združenja v pretres. Predloženo je bilo tudi, da se podoben center osnuje pri TUSS v Karlovcu, kjer naj bi se na podoben način izobraževali delavci iz LRH.

C. M.

Spet korak naprej

Samopomoč prosvetnih delavcev v Sloveniji, ki združuje v svojih vrstah le nekaj manj kot 2300 prosvetnih in znanstvenih delavcev, zvišuje posmrtnino za 2000 din, t. j. na 32.000 din za vsak smrtni primer. To je sicer droben, toda vsekakor značilen ukrep, ki pove, da Samopomoč napreduje. V zadnjem času je pristopilo v Samopomoč nad 100 novih članov iz vseh krajev naše ožje domovine. Omenimo naj poklicno zavest šolskega kolektiva na Osnovni šoli Majde Vrhovnik v Ljubljani, kjer je vstopilo v Samopomoč na novo 22 članov predavateljskega zbora. Zanimanje za Samopomoč raste tudi zunaj Ljubljane, ko prihajajo prijavnice prosvetnih delavcev iz škofjeloškega okoliša, Savinjske doline in Maribora. Samopomoč ima doslej preko 20 poverjenikov, ki povsem brezplačno opravljajo to lepo, tovariško delo. Mreža poverjeništva še zdaleka ni popolna, kajti Samopomoč predvsem s situacijo na Primorskem ni zadovoljna. Toda dejavnost upravnega odbora, ki ga vodi šolski ravnatelj v p. tov. Melhijor Rismal, daje garancije, da bo tudi ta prepreka prej ali slej obvladana.

Sindikalna organizacija naj bi preobremenjenim učiteljem pomagala, ne pa jih obremenjevala

Sindikalni sestanek je po mojem mnenju za vse učitelje obvezen. Vendar se čudim, zakaj ga nekateri tovariši učitelji ne obiskujejo. Po resnici povedano, tudi meni ni več pri srcu. Na njem je namreč največ govora o študiju in vsak mesec se sigurno pobere članarina. Na občnem zboru je bil postavljen plan dela za vse leto. Sklenjeno je bilo, da bo vsak tretji oziroma četrti teden sestanek, kjer se bodo obravnavala politična in strokovna vprašanja. Nanj naj se pripravlja vsak učitelj in na sestanku naj se misli menjajo. Verjamem, da učitelj, ki poučuje dopoldne oziroma popoldne, to lahko naredi. Kaj pa ostali?

Poučujem dopoldne predmetno, popoldne svoj razred. Isto tudi drugi naši tovariši. A razlika od drugih je le v tem, da nimam prostega četrtka. Opoldne si v kratkem času skuham kosilo in spet hitim v šolo. Okrog petih popoldne bi bila prosta, a čakajo me otroci. Radi bi imeli krožek, a sami ne morejo biti v razredu. Okrog sedmih sem prosta in lahko grem domov. Mnogokrat ne skuham večerje, ker se čutim preveč utrujena. Vsaj malo pozabim na težave, ko poslušam radio. Toda tudi za to ni dosti časa. Treba se je pripraviti za pouk drugega dne. Iskanje snovi mi vzame ogromno časa. Zgodi se, da je ura enajst, a pripravo imam za prvo učno uro. Čas za spanje je omejen, posebno ko se popravljajo naloge. Za tako nujne sprehode, razen v nedeljo popoldne, ni časa, a še takrat se človek ne more otresti težav, ki jih ima v šoli.

Kaj pa izvenšolsko delo? Vsak se ga izmika, verjetno zato, ker ni plačano. Nekdo pa vendar mora delati. Po mnenju ljudi ima učitelj največ časa in te k delu prisilijo. Nekateri naši tovariši že to vedo, zato sestankov ne obiskujejo. Zlasti prosti čas — nedeljo, ko bi si vsaj enkrat tedensko lahko skuhal kosilo in se počasi najedel, se ti je umaknil.

Povejte mi, prosim, ali bi vi na mojem mestu našli čas za študij? Jaz ga ne najdem, saj, kakor vidite, študiram že s pripravo na pouk. Po mojem mnenju naj bi se organizirali tečaji s predavanji in bi se pozneje o tem diskutiralo. Seveda pa to samo za učitelje oziroma šole, kjer je učiteljstvo prekomerno zaposleno. V nasprotnem primeru bo beg iz naših vrst še večji.

Obisk nadzornika marsikateremu učitelju ni po volji. Ne mislim s tem reči, da učitelj ni bil pripravljen na pouk, ampak se mi kritika s strani svetovalca ne zdi umestna. Nadzornik zelo rad na dolgo in široko obravnava učiteljeve napake pred učiteljskim zborom. Učitelj se počuti kot obsojenec na zatožni klopi. Po mojem mnenju bi se naj učitelju povedale napake na samem po uri hospitacije. Nadzornik naj bi se tudi poglobil v težave učitelja in upošteval njegovo prizadevnost.

Š. Z.

PRAVNI NASVETI

K. O.:

Vprašanje: Dne 3. VIII. 1960 ste prejeli odločbo, s katero ste bili razvrščeni v naziv profesor srednje šole z veljavnostjo od 1. III. 1960 dalje, dočim ste prej bili v nazivu predmetnega učitelja. Vaše računovodstvo Vam je sicer izplačalo razliko v plači od 1. III. 1960 dalje zaradi spremembe v nazivu, noče Vam pa izplačati razlike za nadure, ki ste jih opravili od 1. III. 1960 do 3. VIII. 1960 in vprašujete, če je stališče Vašega računovodstva pravilno.

Odgovor: Stališče Vašega računovodstva je napačno. V nazivu profesorja srednje šole ste od 1. III. 1960 dalje in od tega dne dalje Vam pripada honorar za opravljene nadure kot profesorju srednje šole, ne pa kot predmetnemu učitelju.

V. H.:

Vprašanje: Želite vedeti, če imate pravico do plačila stanarine in kurjave, čeprav ste honorarno uslužbeni na osnovni šoli.

Odgovor: Čeprav ste honorarno uslužbeni nastavljeni na osnovni šoli, bi Vam pripadala pravica do brezplačnega stanovanja in kuriva, če bi delali na šoli v vasi. Če je kraj Vašega službovanja Vransko, pa pravice do brezplačnega stanovanja in kuriva nimate. Vransko se namreč ne nahaja med kraji, ki veljajo kot vasi, v katerih učno in vzgojno osebje to pravico ima. Oglejte si Uradni list LRS št. 33 z dne 27. X. 1960.

Ali imate kot honorarna uslužbenka pravico do novoletne nagrade za leto 1960?

Odgovor: Novoletna nagrada, ki so jo dobili izplačano javni uslužbenci v decembru 1960, pripada tudi Vam, če je Vaša honorarna služba Vaš redni in glavni poklic in če ste zaposleni polni delovni čas (Uradni list št. 37/1960 od 8. XII. 1960). Pod istimi pogoji Vam pripada tudi novoletna nagrada, ki je bila izplačana v letu 1959 (Uradni list LRS št. 38 z dne 3. XII. 1959).

R. L.:

Vprašanje: Ali je še vedno v veljavi Uredba, ki je bila objavljena v Uradnem listu LRS št. 22/1950, po kateri imajo upravitelji zgradb pravico do brezplačnega stanovanja, če vršijo posle hišnika oziroma hišnega upravitelja oz., če stavba nima hišnika, nastavljenega po uredbi o hišnikih?

Odgovor: Uredba iz leta 1950 je res določala, da imajo šolski upravitelji ki stanujejo v šolskem poslopju oz. v vzgojnem zavodu, pravico do brezplačnega stanovanja in kuriva tudi v drugih mestih in krajih, ki niso vasi, če opravljajo obenem delo hišnega upravitelja. Ta uredba je bila razveljavljena z Uredbo o brezplačnem stanovanju in kurivu učnega in vzgojnega osebja (Uradni list LRS št. 12 z dne 7. IV. 1960). Ta nova uredba je pravice učnega in vzgojnega osebja nekoliko utesnila in ne vsebuje več uvodoma navedenega določila, da bi imeli šolski upravitelji pravico do brezplačnega stanovanja in kuriva tudi v drugih mestih in krajih, ki niso vasi, če opravljajo obenem delo hišnega upravitelja. S tem torej ne morete več računati.

Vprašanje: Ali imate pravico do povračila potnih stroškov oz. pavšala za uradna pota na občino, ki je oddaljena 3 km od kraja Vašega stanovanja?

Odgovor: Po Uredbi o povračilih potnih in drugih stroških javnih uslužbencev, zlasti glede na vsebino njenega 1. in 2. čl., nimate pravice do povračila potnih stroškov. Če pa so Vaši službeni obiski na občini tako nujni, kakor jih opisujete, bi Vam po našem mnenju občina brez nadaljnjega lahko refundirala vsaj te potne stroške, seveda proti predložitvi voznih listkov.

L. A.:

Vprašanje: Vzgojiteljica ste v dijaškem domu s predpisano delovno obvezno 42 ur na teden. Prilike v domu pa zahtevajo, da ste v službi še po končanem delovnem času in se vračate na svoj dom šele v poznih večernih urah, tudi opolnoči. Vprašujete, če imate pravico do plačila opravljenih nadur?

Odgovor: Vse delo, ki ga opravljate izven svojega rednega delovnega časa, so dejansko nadure in bi morale kot take biti plačane, zlasti, če jih opravljate z vednostjo Vašega službodajalca, ali mogoče celo po njegovem nalogu. Sicer smo pa mnenja, da Vam po toč. II, št. 10 in št. 11 Odloka o posebnem dodatku za učno in vzgojno osebje na šolah in drugih vzgojnih in izobraževalnih zavodih (Uradni list št. 12/1960) pripada še poseben mesečni dodatek, ki znaša do Din 2000 oz. do Din 5000 mesečno, vendar to po našem mnenju brez plačila nadur.

F. A.:

Vprašanje: Ste učitelj-pripravnik in ne veste, če je res, da ima pripravnik manj obveznih učnih ur na teden in navajate, da so v Vaši občini glede tega razlike. Želite vedeti, kakšno učno obveznost ima na teden pripravnik in če so ostale ure plačane kot nadure.

Odgovor: Po odloku o delovni obveznosti in o nagrajevanju za nadurno delo prosvetnih delavcev (Uradni list št. 6/1956) imajo pripravniki, ki poučujejo na gimnazijah in učiteljiščih, strokovnih šolah, glasbenih šolah in na posebnih vzgojnih zavodih znižano učno obveznost za 2 uri, toda le v prvih dveh letih službovanja tudi le tedaj, če niso tudi honorarno zaposleni.

V Vašem dopisu nam niste navedli, na kakšni šoli poučujete in v katerem razredu, čeprav bi bilo to zelo važno, da bi Vam mogli pravilno odgovoriti. Če kot pripravnik poučujete v prvih štirih razredih, nimate znižane učne obveznosti, če pa poučujete na osemletki v 5. do 8. razredu, bi Vam utegnila biti učna obveznost skrajšana za 2 uri, ker so ti razredi pravzaprav prejšnja nižja gimnazija.

Praznovanje rojstnega dne

Rojstni dan je velik dan za starše, za otroke, za vse ljudi. Koliko noči so starši prebedeli ob neboglenčku, koliko zdravja, časa in denarja so žrtvovali za to, da je postal cel človek. In vsaka misel se vrača zopet nazaj na rojstni dan — tisti lepi sončni dan po kratkem viharju.

So še ljudje, posebno »nežni spol«, ki raje goduje, da bi se tako ne spominjal rojstnega dne, datuma, let, starost, a se lahko s ponosom sporesni reflektant na »nedolžno žrtev« bo tako ali drugače zvedel za leta in starost. In končno: ali niso lahko srečni tisti ljudje, ki so doživeli sivo starost, a se lahko s ponosom spominjajo nazaj na dela, ki so jih opravili. Zato spoštujmo starost!

Prav bi bilo, da bi se tudi v šoli spomnili na rojstni dan slehernega učenca. Nekateri prosvetni delavci še vedno nihajo pred odločitvijo, kaj bi praznovali: rojstni dan ali god. Med njimi so celo taki, ki odločno odklanjajo praznovanje rojstnega dne in so za godovanje. Nič čudnega ni, če se zato tudi učenci ne morejo odločiti za praznovanje rojstnega dne. Vsem bomo pač morali reči, da je godovanje, povezano s svetniki in mučeniki, na zatonu, a mi da se obračamo proti svetlobi, soncu in lepši bodočnosti. Zato bi bilo prav, če bi uvedli v šolo praznovanje rojstnega dne za vsakega učenca. Ali bi ne bilo prijetno vsakemu pionirju, če bi se ga spomnili vsi součenci, mu podarili skromno darilce od srca, mu na ta dan posvečali posebno pozornost (tudi učitelji), skratka, da bi ga imeli za slavljenca. Lahko bi učitelj izvedel stvar tudi tako, da bi otroka presenetil z darilcem, saj je še vedno mnogo otrok, ki sploh ne vedo za svoj rojstni dan.

Če bi skozi vsa šolska leta naš mladi naraščaj doživljal vse lepo prav na rojstni dan, bi ga slavil tudi pozneje v življenju. Pri tem bi se neštetokrat spomnil nazaj na prijetne dni praznovanja svojega rojstnega dne v šoli. S tem pa bi dosegli novo miselnost in velik vzgojni uspeh.

Jeka

»Prosvetna dokumentacija«

Izšla je 5. številka Biltena Zveznega zavoda za proučevanje šolskih in prosvetnih vprašanj.

Bilten prinaša informacije s področja šolstva in prosvete doma in drugod (med ostalim zaključke z mednarodnega sestanka o pouku prirodnih ved v splošno izobraževalnih šolah, vesti iz republiških svetov za prosveto in zavodov za napredek šolstva, analične prikaze novih predpisov, vesti iz tujine), dalje redni bibliografski pregled najnovejših domačih pedagoških knjig in pregled člankov iz domače in tuje pedagoške literature. Kot dodatek pa prinaša Bilten tokrat še spisek višjih in visokih šol, univerz in akademij v Jugoslaviji v začetku šolskega leta 1960/61.

»Prosvetna dokumentacija izide šestkrat na leto. Naslov uredništva: Beograd, Draže Pavlovića 15, pošt. fah 246. Letna naročnina 1000 dinarjev.

PROSVETNI DELAVEC

Izdaja Republiški odbor Sindikata prosvetnih in znanstvenih delavcev LRS — List izhaja štirinajstdevno med šolskim letom — Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Drago Ham — Naslov uredništva: Ljubljana, Kopitarjeva 2 — Telefon uredništva: 33-722, interno 381 — Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva ul. 1 — Telefon uprave: 22-284 — Poštni predal: 355-VII. — Letna naročnina 400 din — Štev. čekovnega računa: 600-70/3-140 — Tiska ČZP »Ljudska pravica«

Šolskim vodstvom!

Uprava Prosvetnega delavca je razposlala vsem šolskim vodstvom račune za naročnino. Prosimo, da naročnino takoj nakažejo!

Doslej so poravnali celoletno naročnino za leto 196[illegible] kolektivi prosvetnih delavcev na osnovnih šolah: Koroška Bela, Angela Ocepek v Ljubljani, Pesje, Bohinjska Bistrica in posebne osnovne šole v Celju.

UPRAVA PD

Tečaj v Grenoblu

julij-avgust 1961

Pravico do sodelovanja pri tem natečaju imajo profesorji francoskega jezika na fakultetah, srednjih, strokovnih in drugih šolah.

Prošnji je treba priložiti:

1. življenjepis (šolske kvalifikacije, pregled dosedanjega dela v službi, spisek objavljenih strokovnih del, naslov stanovanja in opis dosedanjih bivanj v inozemstvu);
2. potrjen prepis diplome;
3. priporočilo ustanove, kjer je prosilec zaposlen;
4. potrdilo o vojaški obveznosti;
5. eno fotografijo.

Prošnjo, kolkovano s 50 din, je treba vložiti pri Svetu za kulturo in prosveto LRS najpozneje do 18. februarja t. l.

KIOSK KIOSK

Walter Lord: TITANIC
Colette: LEPOTEC CHERI
Ante Cuculić: SREBRNI VŽIGALNIK
Kristman Gundmundson: SINJA OBALA
Georges Simenon: MAIGRETOV MRTVEC
Evelyn Waugh: PRGIŠČE PRAHU
Agatha Christie: STOPNICE SMRTI
Leland Stowe: ROBINZON S SAMOTNEGA JEZERA
Robert Heinlein: DVOJNA ZVEZDA
Pearl S. Buck: ZAKON IZ LJUBEZNI

10 knjig samo 2000 din

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

LJUBLJANA — MESTNI TRG 26

KIOSK KIOSK

»DOM«

TRGOVSKO IZVOZNO PODJETJE ZA DOMAČO IN UMETNO OBRT.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 24

odkupuje vse izdelke domače in umetne obrti Slovenije in Jugoslavije. Oglejte si bogato izbiro v naših det. trgovinah v Ljubljani.

Prodajamo tudi na debelo in izvažamo.

Prešernova družba

sporoča vsem svojim članom — naročnikom, da je knjižna zbirka za leto 1961 razposlana.

Prosimo vse poverjenike, če so jim knjige ostale, da jih takoj vrnejo Prešernovi družbi, ker se je prijavilo še več novih reflektantov za te knjige.

Člane za leto 1961/1962 že zbirajo poverjeniki. Naklada je omejena, zbirka bogata, zato pohitite s prijavami.